

SÖRMAN, PY

Han : roman

ElanderVästra Sverige

1921

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

HAN

ROMAN AV
PY SÖRMAN

PRESSDORF

PY SÖRMAN — I A N — PRIS KR. 1:75

Roman.

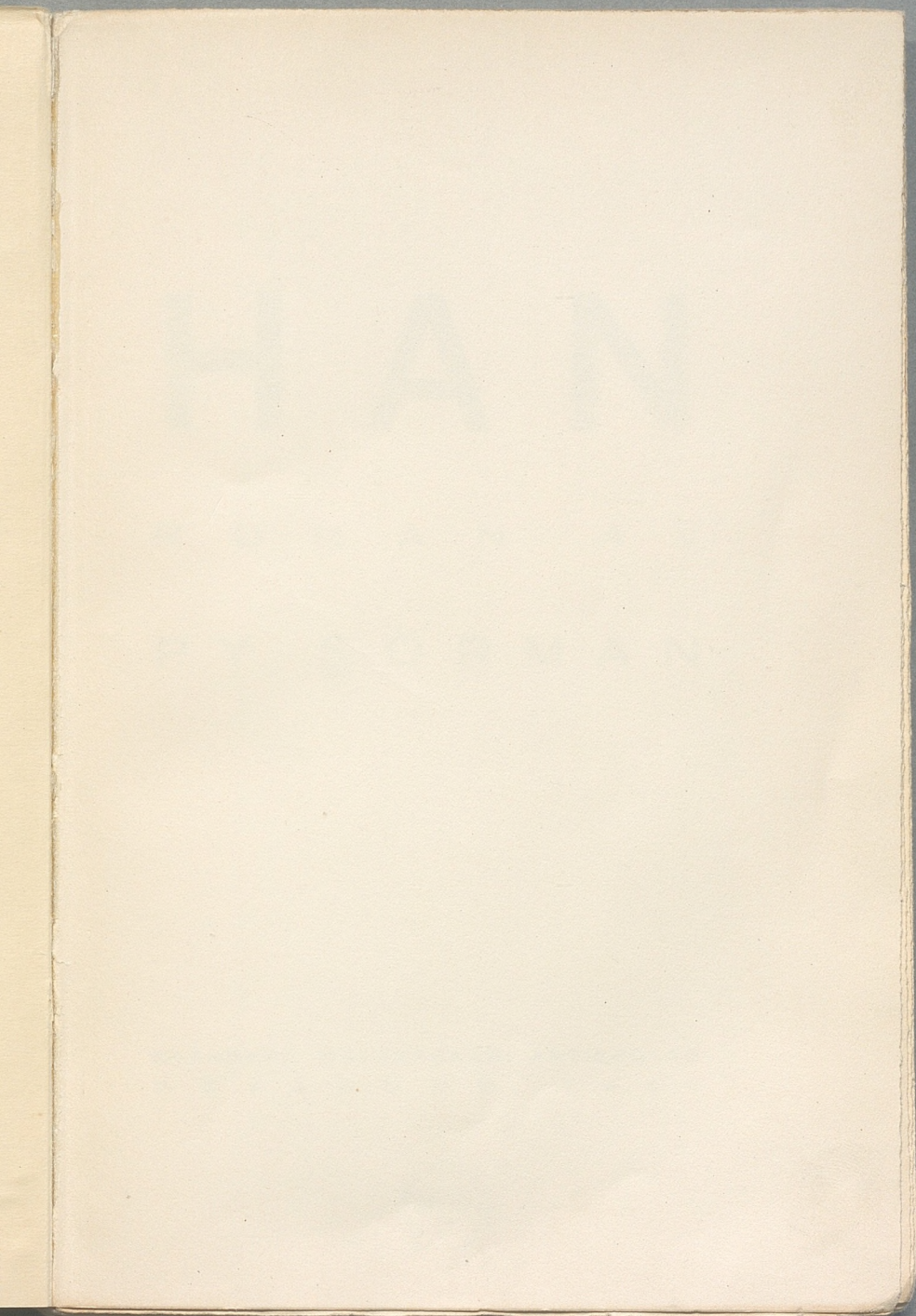
Sv.

o

Kungl. biblioteket

0 0000 000006890

И Д Н

H A N

R O M A N A V

P Y S Ö R M A N

ELANDERS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG
G Ö T E B O R G 1 9 2 1

FÖRLAGSAKTIEBOLAGET VÄSTRA SVERIGE
G Ö T E B O R G 1 9 2 1

I.

Solen gassar över gårdsplanen och den gulvita huslängan. Klängrosorna klättra upp mot fönstret, men vildvinet kring verandan har blåst ned och ligger där i en hög och skräpar.

På verandatrappan sitter husets dotter med knäna under hakan och stirrar ut i trädgårdens virrvarr av blommor. Nedanför dåsar Fox, gårdvaren.

Hela huset tar sig sin vanliga middagsvila.

Inne i vardagsrummet snusar faster Emmelie på soffan med vidöppen mun. Det hörs ett litet pipande ljud i hennes näsa, för var gång hon drar in luft.

Och på »kontoret», som pappa kallar sitt rum, sitter han i sin högkarmade skrivstol och sover med djupa, regelbundna timmerstockar.

I matsalen börjar den gamla väggklockan slå fyra. Det är en spröd ton i slagen, som på en gammal spinett.

— Ting — ting — ting — ting — — .

Husets dotter sträcker på sig och gäspar ett slag.

— Det här stället sover bort sin tid. Jag har aldrig sett det sovas som här. — Och så är det hundra år efter. Jag borde anlägga kanonlockar och krinolin för att passa in i ramen. — Men det värsta är att här soves så mycke. — Sådant smittar. — —

Hon gäspar än en gång eftertryckligt och lutar huvudet mot händerna.

Det prasslar lite grand i det torra vildvinet, och från de skära pionerna stiger en doft av kardemumma. — — — — —

— Lola — Lo-o-o-la!

— Ja, mamma, här är jag!

Hon springer framåt trädgårdsgången och upp-repar omigen — här ä jag!

Hennes kjol räcker nätt och jämt till knäna, och hatten hänger på nacken, så det tuggade och knutiga resårbandet gör märke på halsen.

Det är högtidsdag i dag. — Hon fyller tio år.

— Lola, kom och hälsa på farbror Jesper! Han har kommit för att gratulera dig.

Där står mamma i sin ljusa sommarklänning och skrattar. Hon ser ut som en ung flicka. Och bredvid står farbror Jesper, som bor i Köpenhamn på vintern men hyr ett litet ställe intill Ekberga om sommaren för att få vara i närheten av mamma.

Han är lång och går lite framåtlutad. Vid tinningarna är hans hår alldeles vitt, men uppe på hjässan är det så mörkbrunt, tätt, men mjukt som fjun.

Det finns ingenting så livat som att rufsa om håret på farbror Jesper. Det finns inget hår, som är så lustigt att ta i.

Det är farbror Jesper, som börjat kalla henne Lola. Och mamma har fortsatt med det. Men pappa och faster Emmelie säga »Laura», i en ton som om de opponerat sig mot något.

*

Man sitter inne i vardagsrummet. Dörrarna äro öppna ut till trädgården. Jasminhäcken står i blom, och det är ett surr av bin och humlor omkring den.

Skymningen faller. Mamma har spelat lite. Nu sitter hon med händerna i knät och svänger på pianostolen.

Lola går fram till henne. — Mamma lägger armen om henne.

— Lola-barn, är det roligt att ha födelsedag?

— Ja — Men vad ska vi göra i morgon, mamma?

— Å, det får vi väl hitta på då.

Mamma vänder sig till farbror Jesper.

— Hon är rolig det barnet. Så rädd att inte få tiden att gå. Och så bekymrar hon sig ommorgondagen redan.

Farbror Jesper svarar icke. Han bara småler stilla.

— Säg, mamma, — livet är bestämt väldigt långt i alla fall?

— Ånej du, det är tvärtom rätt kort, — oftast.

— Men när jag blir stor — — — ?

— Vad så?

— Vad ska jag göra då, mamma?

— Kära barn lilla, det kommer nog att räcka till. När man väl är stor finns det mycket för en att göra. Och så kommer det någon, man får hålla av och så — — — . Det är så enkelt, ska du se.

— Och så blir man gammal och dör?

Mamma skrattar lågt.

— Ja, — så dör man.

Borta från sitt hörn säger farbror Jesper stillsamt:

— Det er ogsaa det eneste, Livet har at byde,
— Döden.

Mamma ser på honom.

— Är det klokt att lära ett barn den teorin? —
Man måste ju ha levat först, Jesper.

Han möter hennes blick.

— Men hvis nu Livet kun er Skuffelser — — ?
Så faller tystnaden kring de tre.

Utifrån köket hörs faster Emmelies röst. Den
är tunn och skarp. Hon ger order åt tjänstflickorna.

Farbror Jesper reser sig för att gå. Mamma
följer honom genom trädgården.

Lola blir sittande kvar.

Om en stund kommer pappa in. — Var är mam-
ma? säger han.

— Hon följde farbror Jesper. Han skulle gå.

— Jaså. Jaha. — Det är kyligt i kväll. Tog
hon någon schal?

— Det såg jag inte.

— Jaså, jaha. —

Han går tankspridd omkring ett slag, som om
han sökte något. Så går han igen.

— Säg till mamma, att hon skulle tagit en schal.
Det är kyligt i kväll, säger han i dörren.

Lola ser efter honom.

Mamma kommer igen. Hon är blek och hon hostar. Så sätter hon sig vid pianot. Hon slår an ett par ackord, så reser hon sig igen.

— Mamma, säger Lola, — varför gifte du dig inte med farbror Jesper?

Mamma blir stående. Hon ser på Lola nästan förskräckt.

— Åh, barn då! —

Det skall låta förebrående, men det låter bara sorgset. Oändligt sorgset.

Så går hon in till sig.

Lola hör genom dörren hur hon hostar — hostar — — —

*

Å — å — å — ! — I ett slag är hon vaken och reser sig kapprak.

— Hur kan man ge sig till att sitta och sova på en trappa — en solig sommardag?. Hon stryker håret rätt. —

— Drömt har jag också, — men vad? — Något om mamma och farbror Jesper och — — — Fox! Din latmask, ska du sova bort hela dagen, tycker du?

Hunden ger henne en förebrående blick, — re-

ser sig, sträcker på sig och vandrar makligt några steg längre bort. Där lägger han sig åter med huvudet mot framtassarna och somnar.

Lola går långsamt ned för trappan och framåt trädgårdsgången. Vid pionerna stannar hon.

— Tänk, vad de äro vackra ändå, de skära! Mamma tyckte alltid bäst om dem. — De är större än rosor, brukade hon säga, — och så ha de inga taggar. — Stackars lilla mamma! Jag tror aldrig hon trivdes här riktigt. Det var nog därför hon dog. — De andra påstår att det låg i slakten, det där med lungorna, — men jag tror att hon längtade sig till det. Och snart är det tolv år, sen hon dog. — Två månader efter det jag fyllt tio år! — Ibland är det så förfärligt längesen, och ibland är det som i går. Jag förstår det inte.

— Laura!

Faster Emmelie står i verandadörren.

— Ja.

— Kaffe!

Lola går in.

I vardagsrummet står kaffebrickan framsatt.

Pappa kommer in. Hans gång har blivit hasande på gamla dar. Kanske beror det på, att han jämt går i nattofflor.

— Stäng dörren till verandan, Laura. Det drar.
Hon stänger.

— Det är mycket varmt idag, pappa.

— Jaså, jaha. Men man kan lätt förkyla sig ändå. Man kan aldrig vara nog försiktig. Nähä, det kan man inte.

Det har blivit hans fixa idé, detta med förkylningen. Han vågar sällan gå ut, så gården skötes numera helt och hållet av inspektorn, som är grånad i tjänsten och pålitlig.

Gamle Ek till Ekberga sitter för det mesta inne på sitt »kontor» med väl stängda fönster och dörrar och röker sin pipa över en räkenskapsbok.

Går han någon gång ut för att bese sin egendom, är han iförd ulster. Även om det är sol och sommar.

Folket i bygden anser honom som ett original. Men han är inte alls något original. Han är bara en gammal man. En man, som nästan hela sitt liv varit gammal, slapp i minnet och tankspridd. Kanske var han en gång ung, en ung man som folk är mest. Men gården var gammal, släkten var gammal och traditionerna gamla. Så blev han väl gammal i förtid för att passa bättre in i ramen. Det är det hela.

Man dricker kaffet under tystnad.

Då faster Emmelie skall bära ut brickan, hejdar hon sig, kastar en blick åt Lola och säger:

— När tänker du resa?

— I början på september först.

— Jaså, du står ut så länge den här gången. Förra sommaren var du här tre veckor.

— Ja, jag var ju bjuden till Rellings då, som faster minns.

— Jaja, Det är roligare sällskap än pappa och en gammal faster, det förstår jag.

Det låter alltid så skarpt, när faster Emmelie säger något. Hon kan inte rå för, att hon har det där i rösten.

Pappa harskar till ett tag.

— Bry dig inte om det, Emmelie, Laura är myndig, och hon får göra, som hon vill. Jag vill inte alls tvinga henne att vara här. — Varken du eller jag har tid att sällskapa med ungdom.

Han vänder sig till Lola.

— Kom ihåg att jag sagt, att du ska göra, som du vill. När du gör som du vill har jag inte ansvar för dig. Om jag sa till dig att stanna här, och du gick och förkylde dig och blev sjuk, så hade jag

ansvaret, Och jag vill inte ha ansvar. Jag är för gammal att orka med det.

— Jag hade ansvaret för din mor, och hon blev sjuk och dog. Sen dess vill jag inte ha det för någon.

— Det var nedärvt, säger faster Emmelie i tillrättavisande ton.

— Ja, ja, kanhända. — Men kanske att det inte kommit ändå, om hon inte förkyllt sig, ser du.

Han reser sig och hasar iväg mot sitt rum, medan han mumlar för sig själv:

— Man får lov att vara försiktig — mycket försiktig.

Faster Emmelie slamrar ut i köket med kaffebrikan.

Lola sitter ensam kvar. Det kommer en känsla av trötthet över henne.

— Vore jag tvungen att bo här alltid, tänker hon, — så bleve jag gammal på ett par år eller också blev jag galen.

Hennes blick stannar på pianot, som står tillstängt och lite dammigt borta i hörnet.

— Nej. Jag dog nog — som mamma. — Stackars mamma! En levande människa bland mumier. — Jag är ju inte bunden här. Gudskelov! Jag har ju mitt arbete.

Hon tänker tillbaka på den tid, då hon slutat flickskolan och kommit hit, rådvill om vad hon skulle ta sig för i fortsättningen.

Det fanns mycket att välja på, och lite, som lockade. Hon höll revision med sig själv och kom till det resultatet, att hon var en 'mångfresterska'. Den begåvning, hon eventuellt hade, saknade stabilitet. Den flackade från det ena till det andra och berörde allt så där ytligt, intresselöst. — Hon var inte specialbegåvad i dessa specialiseringens tider. Hon var ingen helgjuten människa. Då hon kommit så långt i sina funderingar, steg det upp en het, ungdomlig ångest i henne:

— Jag vill inte plöttra bort mitt liv på ingenting! Jag vill vara till glädje och nytta i världen, om inte för många, så dock för några — ett par stycken — eller åtminstone en enda. Gud, det är väl inte för mycket begärt? Du har ju skapat mig, — då har du väl också en livsuppgift i beredskap åt mig? — Om den är aldrig så liten, så ge mig den bara, — jag skall hålla om den med bägge händerna och inte bli trött. Jag skall bära den till världens ände — — !

Hon hade visst väntat sig, att livsuppgiften skulle ramla ner från höjden med detsamma. Ty hon

kände sig mycket besviken, när dagarna gingo och ingenting hände, som kunde föra in hennes liv i den ena eller den andra riktningen.

— Här är det väl inte meningen att jag ska stanna! sade hon sig.

— Går jag till faster Emmelie i köket, så schar hon ut mig, och säger att vi ha tjänstflickorna, för att de ska sköta arbetet. Och går jag in till pappa, så ser han på mig med en ängslig blick och säger: — är det något, du letar efter? — Jag ser och hör, att de vill vara ifred. Allting går i sina gamla gängor — utan mig. Jag är ett något, som inte hör till! — Ända från inspektorn till Fox så stirra de på mig med en blick, som tydligare än ord säger:

— Vad ska du här att göra? — — —

Hon hade sysslat med teckning ibland — som med så mycket annat. Hon ritade så där lagom bra, — precis som om hon gjorde allt hon tog sig för så där lagom bra. Men just ritningen gav henne idén. — Jag far till sta'n och går igenom Konstskolan, tänkte hon. Så pass kan jag väl alltid, så jag inte behöver skämmas ögonen ur mig för kamraterna. Och den, som vinner tid, vinner allt. — Någon gång ska det väl visa sig, om jag har

någon livsuppgift. Någon gång ska jag väl få se 'Guds finger'.

Hon gick in till sin far och delgav honom sina planer. Han svarade sitt vanliga:

— Gör som du vill! — Och han tillade: — Arvet från din mor har du ju. Skulle du mista det, så kan du väl få lite härifrån. — Utan pengar är du inte. — Resten får du sköta själv. — Men ta väl på dig, när du reser. Det är alltid dragigt på tågen. — —

Nu hade hon gått på Konstskolan i två år. Hon hade farit över nästan allt. Hon hade ritat mönster, modellerat, gjort akvareller, pasteller och målat i olja, — skurit linoleumtryck och gjort etsningar, — med andra ord: Hon hade nosat över allt som fanns. Och hela tiden hade den tanken malt inom henne: den som vinner tid — — — den som bara vinner tid — — —!

Men med tiden kom något, som starkt liknade intresse för arbetet. Och detta intresse både glädde och förskräckte henne. Det gjorde timmarna på skolan till efterlängtade högtidsstunder, men det visade också de gapande klyftorna i hennes begåvning. För mindre uppgifter räckte den till. Hennes pasteller voro ibland en glädje för ögat med

sin smidiga linjeföring och läckra färgsamman-sättning. Men bland de större arbetena, hon gjort, var det endast ett fåtal, som kommo över medelmåttans gräns. — Hennes självkritik sov inte ett ögonblick. Den stod jämt på spänn färdig att förkasta. Och hon såg som ett Mene tekel framför sig följande ord:

— Man skall akta sig för en talang, vari man ej kan vinna fullkomlighet.

*

Bland kamraterna på Konstskolan var det ingen som Lola på allvar tagit till vän och förtrogen. Hon tyckte bra om dem allesammans, men hon tänkte:

Kamratskap är en sak, — vänskap är en annan. — Hon hade i allmänhet inte behov av att ha någon 'oskiljaktig väninna', som flickor vanligtvis bruka. Under sin uppväxt hade hon vant sig vid att vara ensam, som barn utan syskon ofta göra.

Men på det sista året hade hon umgåtts mycket med en ung flicka, som bodde på samma pensionat i staden. Hon hette Brita Relling. Lola hade till och med tillbringat största delen av sommaren i Britas hem.

De skulle komma att träffas nästa vinter också, efter som Brita Relling även då skulle vara i staden. Men Brita var förlovad sedan några månader, så det blev ju inte detsamma.

*

I Ekberga trädgård ha pionerna vissnat för längesen. Men astrarna lysa i rött och gredelint på gräsmattorna. September månad har börjat. Lola går fram och tillbaka på trädgårdsgången. I hennes rum står kofferten packad. Hon skall resa.

— Det är märkvärdigt, säger hon till sig själv, — när jag är här, så längtar jag alltid bort, och när jag rest, känner jag mig rotlös.

Hon går omkring i en underlig vemodsstämning.

Då hon kommer in, finner hon faster Emmelie sovande på soffan i vardagsrummet. Det är timman för middagsluren.

I matsalen slår klockan med sin spinett-ton:

Ting — ting — ting — ting.

Lola går på tå genom rummet in till sig för att göra väskorna klara. Hon suckar lite och säger:

— Det är nog bättre att vara rotlös ändå! — —

Nästa dag far hon till staden.

II.

Konserternsalen är fylld till två tredjedelar. Det är vackert så för att vara en torsdagskväll i början på säsongen. Man pratar, granskar varandras toaletter och prasslar med programmen.

— Var var ni i går?

— Jag var på teatern.

— Nå, hur var det? Man har sagt att den pjäsen, de ger, är så skabrös.

— Ja, det påstås ju, men det var ingenting alls. Åtminstone märkte inte jag något. — Och dekorationerna var rysliga.

— Jag går inte ofta på teatern. Men på konserter går jag minst ett par gånger i veckan.

— Tänk! Jag kan tyvärr inte säga detsamma. Men jag förstår mig så lite på musik. I alla fall måste man ju, — någon gång — — —

— Ja — —

På ett annat ställe i salongen dryftas afto-
nens program.

— Beethovens symfoni N:o 7.

— Jag tycker mer om nionde symfonin.

— Tja — — .

— Vem är solist?

— Hannes Koski.

— Finne?

— Ja, naturligtvis. Det hörs på namnet.

— Då har han väl utstående kindknotor och
hår som svinborst?

— Måste det höra till?

— Har ni hört honom förr?

— Ja, på en konsert i april. Han ser inte så
tokig ut.

— Huvudsaken med en violinist är väl inte ut-
seendet. Hur spelar han?

— Överdådigt. Man anser honom som ett ge-
ni.

— Nåja, jag för min del tycker det är lite väl
mycke vibrato.

— Säg inte det! Han har temperament. — —

Sch! Nu börjar det.

*

Hannes Koski står framme på estraden. Han sätter fiolen till hakan.

— Jag skulle lika gärna spela för en samling svin, tänker han. Så sätter han stråken i rörelse.

— Jag behöver inte stå och stirra på noterna. De finns i min hjärna. Jag kan roa mig med att se på mitt auditorium så länge. Det ser ju riktigt presentabelt ut. Damer i stor toalett och ett par herrar i frack.

— Det är otäckt det här. Ibland hatar jag allt vad musik heter. Men det är bara ibland.

— Se där framme på en av de närmaste bänkar-
na sitter ett flickebarn och ser nästan andäktigt ut. Så lustiga ögon hon har. Precis som på en katt. De måste vara gröna.

— Nej, hon har otäcka ögon. Jag ska inte se på henne mer. — Varför inte förresten? Hon är trevligt klädd. Mörkgrå klänning, hög i halsen. Jag förstår inte varför kvinnorna går nakna när de ska vara fina. Det klär dem inte alls. Hon är snyggare klädd än alla de andra. Och hon är inte naken.

Nu kommer passagen — noterna — — —

Man applåderar frenetiskt. Hannes Koski gör en tvär vändning framåt med överkroppen. Det

skall vara en bugning. Något vidare artig är den emellertid inte.

Då han nästa gång börjar spela, ha tankarna domnat i hans huvud. Han vet, att nu gäller det, och han glömmmer allt utom fiolen. Och tonerna stiga och falla, — pulsera likt slagen från ett stort namnlöst hjärta — — —.

Publiken sitter fångad, andlös, gripen.

Efteråt vilja applåderna aldrig ta slut. Man vill tvinga fram ett dacapo.

Och man lyckas till sist. Med en trött rörelse höjer Hannes Koski åter fiolen. Han spelar dacapot korrekt, med all önskvärd precision, men värmen är borta, — livet är borta.

Då han kastar en blick ut i salongen, ser han ett par ögon riktade mot sig. Det är undran och medlidande i dem.

Han stramar upp sig halvt omedvetet. Det kommer en fläkt av febril värme i de sista tonerna, just innan stråken stannar över strängarna.

Konserten är slut. Då han kommer ut, slår en ljum kvällsbris emot honom. Det är sommar i luften. — Hösten dröjer än så länge.

Han går långsamt hemåt.

— Nu var det överståndet, tänker han. — Det

dröjer väl några veckor, innan jag skall till härnäst! — Underliga ögon hon hade den där människan! Jag skulle vilja se henne en gång till. — Bara för att få se om de verkligen var gröna.

Han låser opp tamburdörren och går in i sitt rum. Han sätter ifrån sig fiollådan och borstar håret ett slag.

Det knackar på dörren.

— Stig in!

Fru Olson, pensionatets värdinna, står i dörren.

— Är herr Koski mycket trött i kväll?

— Nej?

— Då kanske herr Koski kommer in och dricker té med oss. Fröken Ek, som jag talat om, är kommen i dag.

— Ja, tack, men — — —

— Fröken Ek kommer just från konserten i kväll.

— Jaså.

— Välkommen då, herr Koski. Jag tar in tét nu.

Hon går igen.

Han står ett ögonblick obeslutsam.

— Vad i fridens namn — — —?

— Sitta och dricka té med de där tanterna! —

Vad är det nu för en fröken Ek, hon dillar om, gumman! Det är väl någon musikvurmig gammal nucka, som har rum här. — — Vad ska nu det vara bra för? —

Tja, gumman väntar på mig. — Det är väl bäst att gå.

Med en otålig rörelse vrider han ner ljuset i sitt rum.

— På en kvart kan det väl vara överståndet! muttrar han.

Så går han in i fru Olsons salong.

På tröskeln blir han stående. Han hör fru Olson säga:

— Herr Koski — fröken Ek.

Och han stirrar häpen på en ung dam med höghalsad, mörkgrå klänning och ögon, som absolut måste vara gröna — — — .

*

— Och så kommer det någon man får att hålla av, och så — —.

Det hela är så enkelt. — — —

En liten blek kvinna i ljus sommarklänning har sagt de där orden en gång, — en sommarkväll, då blomdoften steg som rökelse från trädgården,

och skymningen föll över rummet. Det är så länge, länge sen.

Hennes dotter sitter och tänker på dem. — Oktoberregnet slår mot rutorna.

— — »Det hela är så enkelt.» — —

— Är det verkligen så enkelt, måntro?

— Det är inte mycket, som hänt.

Hon har suttit i fru Olsons salong en dag och gäspat över en tidning. En sådan där dag, då man säger: »det regnar», — bara därför att ingenting annat finns att tala om. En dag då ingenting händer. Livet tycks stå stilla.

Så har han kommit in. Han är olik de andra, så han talar inte om vädret.

Han har gått fram och tagit henne om handleden.

— Får jag titta lite på era ögon!

— ?

— Ser ni, jag har haft för mig att de var gröna, som på en katt. Men de är det inte. — De är grå — eller blå. Jag vet inte vilket.

Hon har skrattat lite.

— Vad skrattar ni åt?

— Ni är så lustig.

Så har det inte blivit sagt mer den gången.

Några dagar efteråt säger han:

— Jag är så ensam. Vill ni inte komma och hålla mig sällskap en stund. Jag ska spela för er.

*

Det har blivit en vana för dem. Hon går in och hälsar på honom en liten stund varje dag. Så ett par dagar har hon inte tid till det. När hon nästa gång kommer, springer han upp och tar hennes bägge händer i sina.

— Var har ni varit? Varför har ni inte låtit mig se er på en hel evighet?

Hon ler — förvirrat, undrande.

— Jag visste inte, att ni brydde er om, ifall jag kom eller ej.

Hon ser att han har tårar i ögonen, innan han hunnit vända sig bort.

— Nej — nej, säger han endast. Så tar han violinen och spelar — spelar febrilt — forcerat. Han lägger undan den lika hastigt igen. Han går som jagad — fram och tillbaka. Så kommer han bort till henne. Hon har rest sig. Han tar hennes händer och lutar huvudet mot dem.

— Lola! — Det kommer som i en snyftning. — Lola, — det är hemskt, förfärligt, men det är så ändå.

H A N

— Vilket?

Han lyfter huvudet och ser på henne.

— Det vet du.

Hon nickar sakta. — Varför är det så förfärligt?

— Därför att — — åh — jag vill det inte —
vill intel!

Han drar henne intill sig.

— Säg att — — — säg att — — — å nej, —
säg ingenting!

Så släpper han henne plötsligt.

— Du! Vi ska dricka ett glas vin i dag!

Han sätter fram två glas och slår i.

— Vi ska skåla med varandra och vara riktigt
glada. Det är inte alltid, man träffar på den man
ska hålla av, ser du. Men vi har ju gjort det.

Hon höjer sitt glas mot hans.

— Du ville det ju inte, Hannes?

Det kommer ett plågat drag i hans ansikte.

— Jo, — jo. — Nu vill jag det.

Det blir tyst en stund. Så säger han:

— Lola! — Lova mig en sak.

— Ja?

— Du får aldrig överge mig.

Hon ser honom in i ögonen.

— Jag tror aldrig jag *kan* göra det, säger hon.

Vad är det då, som har hänt? Ingenting — nästan ingenting. Hon kan bara inte känna igen sig själv längre. — Alltsammans var ju så enkelt förut. Hon var Lola Ek, som gick på Konstskolan och målade. Hennes liv var ordnat efter principer, som hon själv ställt upp. — Hon var den flickan, som satt på Ekberga trappa och bad att få se Guds finger. Och i väntan på det tog hon sin tillflykt till arbetet. Så enkelt var det då. — Raka linjer — utstakade i förväg. —

Och nu? — — det är Lola Ek fortfarande. Men Lola Ek är bara den yttre formen, skalet, kring ett kaos, som tycks henne nytt och okänt. Och i detta kaos är Hannes Koski en viktig beståndsdel. Till och med så viktig, att den yttre formen anpassar sig därefter. Hon kan märka det på handrörelser, tonfall och tankeformationer. — Ibland gör det henne nästan förskräckt:

— Det är inte jag utan Hannes Koski!

Och när de sitta tillsamman, kan hon plötsligt rycka till vid något ord, någon rörelse från honom, och tänka:

— Det där är mitt! — Det är jag och inte han.

Så går hon in i sitt rum, förvirrad och undrande.

— Älskar jag honom? — Är det kärlek detta?

I så fall är kärleken en hopplöst invecklad gåta. Vi ha trasslat in oss i varandra, så att vi inte kan hitta tillbaka till oss själva igen. Han är jag och jag är han? — — Å, det är ohyggligt detta — —

Nästa dag spelar han för henne, och då han lagt undan fiolen, smeker han henne, lägger huvudet i hennes knä och säger barnsliga, vackra saker, som alla förälskade människor göra.

Och då stryker hon honom över håret och ler.

— Det var bara dumma inbillningar av mig, det där jag tänkte igår. Det var bara förvirrade drömmerier!

Han håller hennes hand i sin:

— Den är så smal och fin, din hand. När jag kramar den hårt så här, då rycker det i den lite grand. Titta, det är en liten sena vid ena knogen, som rycker till. Annars ligger handen så stilla i min, som en liten vit fågelunge.

Han lyfter huvudet och ser på henne:

— Du småskrattar. Jag ser i dina ögon att du tänker: Vad han är dum ändå — ett sådant barn han är.

— Nej, Hannes, det tänker jag inte.

— Vad tänker du då?

— Jag tänker på att jag är så lycklig.

Han böjer sig ned och kysser handen, som ligger i hans.

*

Hon är lycklig. Hon vill vara lycklig. Tvivlen och ångesten, som kommer över henne ibland, måste skjutas bort, förintas. De är av ondo.

När hon ser hans blickar fästa på sig, då känner hon blygsel över att hon ens kan tvivla på, att detta är lyckan. Hans ögon, som ibland kan dra ihop sig till smala, grå strimmor, de vidgas och mörkna, då han ser på henne. Och genom det där mörka lyser det som glimtar. Den blicken värmer henne. Men på samma gång tycks den se mitt igenom henne. Se om där på botten av hennes innersta jag finns något, som inte vill, — något som tvivlar och förnekar.

— Det finns där inte! Nej, nej, det får inte finnas där.

Hon blir riktigt ängslig i sin strävan att visa honom att hon älskar honom, och att hon vill tro, som han. Vill — vill — —!

Men när hon åter blir ensam, kan det ändå hända, att tankarna kommer. Tankarna, som ingen människa är herre över.

*

En dag kommer Brita Relling på besök. Hon hörde förr till fru Olsons stamtrupp, men numera bor hon hos släkten. Antagligen anse de det inte fullt comme-il-faut, att en förlovad flicka bor på pensionat.

Lola sitter en stund och pratar med henne ute i salongen, men så ber hon Brita följa med in i sitt rum.

— Där är vi bättre ifred, säger hon. Anledningen till att hon vill detta, kan hon knappt klargöra för sig själv. Hon vet, att därute i salongen kan det vilket ögonblick som helst hända, att Hannes Koski kommer. — Vad sen? — Man presenterar dem för varandra och så är saken klar. Det är väl inte så konstigt? — Hon förstår inte varför det förefaller henne så motbjudande. — Brita är skarpsynt, — hon kunde genomskåda dem kanske? — Nej, det är inte det heller. Vad det är, kan hon inte förklara. Men hon har en dunkel aning om, att den Lola Ek som Brita känner, och den, som Hannes Koski känner, är två skilda personer, som hon inte kan sammanföra. Hon kan ju inte vara bägge två på en gång.

Hon känner sig lugnad, då hon väl fått Brita installerad i sitt rum.

De tala om gångna tider, — om allt och ingenting.

— Jag förstår inte, — säger Brita, — det är som du hade förändrat dig på något sätt. Du har visst magrat lite och blivit blekare. — Du arbetar väl för mycket?

— Äsch, låt oss inte tala om mig. Jag är mig fullkomligt lik.

— Men hur har du det? Du måste vara mycket förlovad, eftersom man aldrig ser till dig!

Brita skrattar.

— Ja, du förstår, jag gnor med utstyrseln. Och på eftermiddagarna, då Kurt är ledig, går vi ut tillsammans.

— Nå, och du är lycklig?

— Visst är jag det, gränslöst. Men min fästman är ju också den raraste människa som finns.

— Säg, Brita, finns det en särskild ordbok för förlovade och nygifta?

— Vad menar du? — Hur så?

— Jo, eftersom alla säger samma sak. Alla är så gränslöst lyckliga och alla ha de fått den raraste man i världen. Antingen ha de kommit överens om att säga så, eller också måste världens raraste man finnas i en massa upplagor.

— Gå på du, Lola lilla! Var så spydig du vill. En vacker dag förlovar du dig också, och då skall du få igen det!

— Nej, vet du, Brita, allvarsamt sagt, så tror jag inte jag gör det.

— Det borde du göra, det är det enda sättet att bli lycklig. Det enda sättet att hitta rätt på sig själv.

— Såå? Jag trodde man tappade bort sig själv på kuppen.

— Å visst inte? — Det där förstår du inte. Men det får du se då!

Brita stirrar framför sig och ler hemlighetsfullt, som om hon löst livets djupaste gåta. Lola ser på henne halvt road, halvt intresserad. Och hon tänker: Vad sådana människor ändå är lyckliga, som kan tro blint, kritiklöst. — —

Brita återvänder hastigt till verkligheten:

— Du! Det var ett särskilt ärende jag hade till dig i dag. En hälsning från min förhoppningsfulle bror, Åke. Jag fick brev från honom nyss. Han kommer till stan i morgon. — För att leva om ett slag, som han säger.

Han kommer med kvällståget och anhåller om möte vid stationen. Vidare: ingen släkt-supé

med teblask och kalvkorv utan en bit ordentlig mat på en restaurang — (han skriver naturligtvis krog, — du känner ju Åke) — med en kall snaps till maten plus kaffe och lilla halvan efteråt. — Om moster fick se hans brev, skulle hon få slag. Hon skulle tro, att han var rysligt fördärvad. Men han är ju i själva verket en riktigt hyggelig pojke. — Nå, som du vet, har Åke en inpräglad skräck för att vara ensam med förlovade människor. Så jag har en bön, — nej, en uttrycklig befallning — att ta dig med. — Säg åt Lola att om hon inte har förbarmande och kommer godvilligt, så går jag upp till pensionatet och bär bort henne, skriver han.

Lola skrattar.

— Då kommer jag godvilligt.

— Ja, det visste jag. Kurt och jag hämtar dig här, innan vi går till stationen. Tåget kommer vid niotiden.

— Det skall bli roligt. Jag är så sällan ute.

— Det syns på dig.

— Jag menar 'på krog', som Åke säger.

— Så mycket bättre då. Det skadar aldrig, att komma ut och få se lite människor och höra musik.

Lola småler. — Musik lider jag inte brist på, tänker hon. — Och för resten saknar jag inte människorna heller.

*

Då Brita gått, går Lola in till Hannes Koski.

— Du har dröjt länge i dag.

— Ja, jag fick besök. En väninna till mig, som har bott här förr.

— Jaså.

— Hon bjöd mig med på supé i morgon. Hennes bror kommer till stan, och han ville ut.

— Måste du gå med för det?

— Ja, han ville inte vara ensam med sin syster och hennes fästman.

Lola går kring bordet och plockar nervöst på duken. Hon är ond på sig själv.

— Jag bär mig åt precis som jag hade något att dölja, och så är det ju absolut ingenting. Det är löjligt det hela. Men sen jag mötte Hannes, har jag ju inte umgåtts med andra människor.

— Ni skall bli jämna par, alltså?

— Ja.

Hon ser på honom. Han sitter och röker. Mellan blossen betraktar han sin cigarrett, som om den vore ett fenomen. — Han ser så trött ut.

Hon går fram och stryker honom över pannan.

— Du är trött i dag?

— Nej, det är jag inte.

Det blir tyst en stund.

Så säger han:

— Du och jag har aldrig varit ute tillsammans.

— Vi träffas ju här så mycket vi vill. Varför skulle vi då gå ut?

— Nej, jag tänkte bara på, att vi aldrig har det.

Han vrider och vänder på cigaretten.

— Vart ska ni gå? — Jag menar vilken restaurang?

— Vet inte.

Han ser på henne ett slag. Han ögon äro så smala. Det är som han avsiktligt knep ihop dem. Så fortsätter han att granska cigaretten.

— Om jag skulle gå ut i morgon jag med? — Sätta mig på en restaurang — alldeles ensam.

— Varför ensam?

— Varför inte i surrogat-sällskap, menar du? Åh, för att det inte roar mig. Jag har sällskap nog i mina tankar. — Kanske slumpen gör att jag hamnar på samma ställe som du. Då ska jag sätta mig, så jag kan se dig. — Jag är inte svart-sjuk, må du tro, men det skulle vara roligt att sit-

H A N ~~~~~

ta och se på dig en hel kväll, utan att du kunde se mig.

— Roligare kan man väl ha, Hannes?

— Ja, roligare kan man ha. Men det är inte alltid man har det. —

Han ser så trött ut.

Hon går in till sig för att han skall få vila. Hon vill inte störa honom.

När hon kommit in i sitt rum, känner hon något tjockt i halsen. Det värker. — Hon vet att det går bort, ifall hon låter bli att hålla gråten tillbaka.

Hon känner sig så gränslöst vemodig. — Den där supén i morgon! — — Om hon kunnat säga nej ändå.

— Varför skall allting vara så sorgligt? — Varför får man aldrig vara glad? — — Så trött han såg ut. Han är väl inte sjuk?

Hon klär av sig och går till sängs. Då hon släckt ljuset, kommer tårarna. Hon gråter sig till sömns.

*

Det har snöat under natten. Den första snön för i år. Det är så tyst ute på gatorna, så man

känner sig som om man hade bomull i öronen. Och så skiner solen på hela härligheten. Man blir lätt om hjärtat av att se på det.

Lola tycker, att hon inte på länge känt sig så glad som idag. Sorger och bekymmer ha blåst bort. Det är så lätt och roligt att leva.

Hon tänker på kvällen och hon gläder sig åt den en liten smula.

— Så dum jag var igår! tänker hon. — Var det nu något att lipa för? — Men Hannes är så — så —. Jag vet inte hurudan han är, men han är så underlig ibland. Så olik alla andra. — Och förresten, vore han inte det, så skulle jag kanske inte tycka om honom, som jag gör.

Det är det där märkvärdiga, oförklarliga hos honom, som gör honom till den han är.

— Men det skadar inte alls att jag går ut med Brita och Åke ikväll. Det är bara bra. Någon gång ska man visa, att man kan ha roligt tillsammans med andra. — Inte jämt vara ensamma med varandra.

Hon börjar sparka en liten snöklimp framför sig. Hon vet knappast av, att hon gör det. Och under tiden tar hennes tankar en ny riktning:

— Jag förstår inte, att Brita anser det så lyck-

ligt att förlova och gifta sig. Jag tror inte, att det är lyckligt. Mamma bar nog inte på någon särskilt stor lycka. — — —

— Hannes och jag ha aldrig ens talat om att gifta oss. Det är jag så glad åt. Jag skulle inte vilja det. — Jag saknar kanske i grund och botten moral. Folk i allmänhet skulle säkert anse, att jag gör det. Men det kan inte hjälpas. Man kan inte ta så stor hänsyn till dem, att man själv går under på kuppen.

Vi två hör ju ihop. Men om vi var bundna vid varandra, så bleve det annorlunda ändå. Vi skulle inte gå ifrån varandra. Nej, det tror jag inte, vi skulle kunna. Men vi skulle hata varandra till slut. — Varför? — Jag förstår det inte, men det känns så.

Hon ger den lilla snöklimpen en spark, så den far i bitar. Och så skrattar hon.

— Hur kan man också ge sig till att filosofera över livets problem en sådan här dag! När själva den gamla fula stan har klätt sig fin, och solen skiner, som om den hade betalt per timma!

Hon märker att de förbipasserande stirra på henne, och hon tänker:

— Det är för att jag ser så glad ut. Det anses

opassande, förmodligen. — Titta ni, små vänner!
— Jag kan tyvärr inte stå till tjänst med någon
mera butter och passande uppsyn idag. Jag skul-
le helt enkelt inte orka med det. — — —

*

Lola har klätt sig med en viss omsorg. Klän-
ningen är rak och enkel, hon vet att den passar till
hennes typ, som kamraterna på skolan uttrycker
det. — Ännu dröjer det en stund innan de andra
kunna vara här, tänker hon.

— Om jag skulle gå och hälsa på Hannes. Jag
har inte sett till honom på hela dagen.

Hon går till hans dörr och knackar på. Då
ingen svarar, öppnar hon. Där är mörkt inne.
Hon vrider upp ljuset. — Tomt. Alltså är han
ute, — upptagen på annat håll kanske.

Hon känner något, som liknar lättnad. — Hon
kan få ha så roligt hon vill i kväll. Slippa tänka,
att han kanske sitter ensam hemma och har trå-
kigt. Det där, han sade igår, var naturligtvis bara
skämt. Att gå ut ensam och tänka. Han är nog
borta och roar sig i sällskap med vänner och be-
kanta.

I tamburen går hon förbi fru Olson.

— Vad fröken är fin i kväll!

— Ja, jag skall ut på supé.

— Med herr Koski?

— Nej, med fröken Relling och hennes bror.

— Jaså.

Fru Olson låter besviken. Hon är så intresserad av sina hyresgäster. Särskilt fröken Ek och herr Koski äro hennes favoritbarn. Det har fröjdat hennes gamla romantiska hjärta att se dem så mycket tillsammans.

— Hade det varit med herr Koski, som fröken Ek gått ut i kväll, så skulle hon haft fru Olsons välsignelse i rikaste mått. — Nu är det lite si och så med den saken — Men, Herregud, var och en gör ju som den vill!

*

I restaurangens matsal är där mycket folk redan. Och ändå har teaterpubliken inte hunnit komma än. Men här och där förebådar något vikt bord dess snara ankomst.

Brita och Kurt sitta mitt emot varandra och se lite dystra ut. Det är Åke, som varit nog obarmhärtig att skilja dem åt.

— Nu ska Ni äta och vara som människor istäl-

let för att sitta och trycka varandras händer och se elegiska ut. Hade Ni fått sitta bredvid varandra, så vet ingen, hur det kunde gått. — Lite fotkurtis på sin höjd. Det är allt, jag tillåter er.

Han vänder sig till Lola:

— Ska jag berätta en saga för dig! — Jag hade en gång en syster! — Han suckar och himlar sig ett slag: — Hon dog. — Nu har Kurt en fästmö istället.

— Vet skäms! — Är jag inte en syster så god som någon? Har jag inte uppoffrat mig och gått till tåget, va? Och sitter jag inte här bara för att roa min odåga till bror?

Åke kysser hennes hand.

— Jo, du är en ängel. Men Lola är en ändå större ängel, för hon har pratat med mig, och låtsat om att jag fanns till, medan du gick bredvid och stirrade på Kurt.

*

Åke håller målron vid makt hela tiden. Han har kommit till stan med en verkligt välsnord språklåda, och de andra behöva inte anstränga sig nämnvärt. — Men man har roligt. och det är huvudsaken.

Lola njuter av sin kväll. Brita och Kurt och Åke, de är sådana vanliga, naturliga och glada människor. — Man känner sig så glad och nöjd i deras sällskap. Det hela är så enkelt, — livet har nog inga andra problem, än dem, vi människor dikta upp omkring oss.

Runtom sitter skrattande människor i feststämning. Det strålar av ljus, dukarna glänsa vita, och blommorna stå som doftande färgklickar i sina vaser.

Man vet, att man tar sig bra ut i kväll. Klänningen är inte oäven och håret är i ordnad ordning. Allt är som det ska vara.

Vaktmästarn dukar bort maten. Framför en ryker kaffet, och punschen immar glaset med sin kyla. Från en liten smal cigarrett stiger röken alldeles ljusblå. — Och någonstans bakom en spelar musiken någon vals eller step, — en liten lekande, lättfattlig melodi. — — —

Livet är så enkelt, — det finns inga problem. — Då är det någon, som går förbi. En medellång, smärt man med mörkt, tillbakastruket hår. Han är ensam. Han har inte bråttom. Han går förbi alldeles lugnt, — går vidare och försvinner bland alla de andra, som komma.

— Vad är nu detta? — Ingenting. — Ingenting
alls, — och ändå. — — Det drar en skugga över
ens själ. — Ljusen lysa som förut, blommorna
dofta och människorna skratta. Men det är ändå
inte detsamma. Det har fallit en skugga över de
vita borden och de glada människorna. — Skug-
gan av en stor sorg, eller en stor lycka? — Vem
kan avgöra vilket?

Lola känner en lättnad, när de äntligen göra
uppbrott. Hon har inte sett till Hannes Koski,
sedan han gick förbi deras bord, men hon har
känt hela tiden, att han funnits där.

— Någonstans, helt nära, sitter han och ser på
mig. Jag vet, att han ser på mig. Det är otäckt.
Jag kan ju inte vara glad och prata med de andra,
när jag sitter som uppträdd på ett spett och steks
över glöd.

— Varför skulle han gå hit i kväll?

— Han måste vara svartsjuk, fast han inte vill
tillstå det. — Näja, vem tillstår att han är svart-
sjuk? Förr tar man på sig vilka brott som helst.

— Men han borde ändå inte ha gått hit i kväll!

*

Sedan de sagt godnatt till Brita och Kurt, följer Åke henne hem. Han talar om den sommaren, då Lola var på besök hos dem.

— Det var nedrigt av dig att inte komma i sommar också. Jag hade förbaskat trist. Men till julen borde du komma!

— Nej, Åke, till julen måste jag hem till Ekberga. Det förstår du väl. Pappa frågar inte efter, om jag är borta hela året, bara jag är hemma till jul. Det är tradition, ser du. — Jag måste gå omkring där, i rum, uppeldade som bakugnar, och hjälpa faster Emmelie att klä den lilla fnutta till gran, hon ställt på bordet, och med glädje och förvåning bryta mina julklappspaket, som alltid innehålla en stickad kofta och en schal. Det ger pappa mig regelbundet varje jul. Och faster Emmelie ger mig strumpor, som skulle passa en Nordpolsfarare. Sen läses Luthers postilla, och så sättes julskinkan fram. — Jag kan programmet som du ser.

Åke går tyst och nickar för sig själv.

— Det måtte vara stämningsfullt ändå på ett sådant där gammalt gods med bibehållna traditioner år från år.

— Å ja, kanske. — Men stämningar är i all-

mänhet så flyktiga. Vad jag mest känner, när jag kommer därifrån är att jag ätit och sovit för mycket.

— Är du verkligen så prosaisk?

— Ja, ibland. Eller rättare sagt, oftast. — —

Det talas inte mer om Ekberga. Istället berättar Åke om sina resor förra våren. — London — Paris — Berlin.

— Jag roade mig tappert. Mest i Paris. Men min skolfranska hade gått och lagt sig. Så jag kunde inte ett ord.

— Nå hur klarade du det?

— Hängde mina svenska vänner i svansen, förstås. Och hyskade mig fram på engelska.

— Vad skulle du i Paris att göra?

— Se mig om. — Studera livet, som det heter. — Jag begriper inte varför du inte reser ut, Lola. Du som är eller ska bli målarinna. — Paris är den rätta platsen för dig. — Där ska du se man lever upp igen om man också varit aldrig så död och begraven här hemma. — Har du aldrig tänkt på att resa dit?

— Kanske, — någon gång. Jag vet inte.

— Jag reser nog i februari igen. Följ med då!
— Vad i alla dar ska du gå här och stampa för?
— Res med, när jag far! Jag blir visserligen

ingen god ciceron, men det kan du få tag i en bättre, när du väl är där.

— Jag vet inte, Åke. Det är nog lockande, men det tål att tänka på.

— De ha kommit till porten. Lola ser att det lyser ljus i pensionatet. Men det är bara i två fönster, det lyser. — — Hon räcker Åke handen:

— Tack för idag.

— Tack själv, du! Tänk nu på det där, och tala om när du tänkt färdigt.

— Ja. Jag ska försöka att göra det. Godnatt.

— Godnatt, lilla Lola. Au revoir!

Hon går uppför trapporna. Då hon skall ta fram nyckeln, öppnas tamburdörren inifrån.

— Nej, se Hannes, är du uppe än?

— Ja, jag kom nyss. — Nå, och du har haft roligt?

— Å ja.

— Säg inte 'å ja', när du haft mycket roligt. Jag såg det ju själv.

— Vad såg du?

— Hur glad du var! Hur du skrattade och ketterade för den där poj kvalpen.

— Nej, vet du vad! Nu är du löjlig. Vi är ju gamla vänner, Brita Relling och Åke och jag.

— Isynnerhet han och du. Jo, det syntes nog.

Han talar ganska högt. Hon ser sig omkring förskräckt.

— Tänk på de andra, som sover, Hannes.

— Det bryr jag mig inte om.

— Ja, men jag gör det. — Nu går jag in till mig. Jag tänker inte låta dig stå här i tamburen och väcka hela huset.

— Jag går med dig. — Jag måste tala med dig.

— Nu?

— Ja, just nu.

De gå in i Lolas rum.

Han sätter sig i en stol.

— Jag har tänkt på det hela kvällen, jag måste säga dig det. — Kom och sätt dig här och låt bli att gå, fram och tillbaka, som en posterande polis-konstapel! — Jag skall gå när jag har talat färdigt.

— Vad är det, du har att säga då?

Hon sätter sig motvilligt. Han tiger en stund och ser på henne.

— Lola, jag har tyckt om dig, därför att jag trodde, du var olik alla andra. Det var något hos dig, — jag vet inte vad, — men det gjorde mig gott. När du och jag var tillsammans, så var du just sådan som jag alltid drömt mig, att den skulle vara, som jag skulle kunna tycka om — för he-

la livet. — Jag har ju aldrig sett dig tillsammans med andra, så jag visste inte, hurdan du var då. Därför gick jag ut i kväll för att få se dig. Se, om jag kände igen dig. Om du var densamma. — Jag gick från det ena stället till det andra och sökte dig. Så fann jag dig till sist. — Jag fann dig, och — jag kände *inte* igen dig. —

Han tar sig ett slag över pannan.

— Jag har varit i helvetet den här kvällen. Tänk att sitta i två hela timmar, — mer än två timmar, och se en liten mannekängdocka, som skrattar och pratar och flirtar med en min som tyckes säga: »Titta — på mej! — Kom hit — och — ta — mej — om — du — vill!» — åt hela världen! — —

— Hannes! — — —

— Och så veta att detta är den kvinna, som jag byggt min lycka på, min hela framtid, mina önskningar och förhoppningar. — Denna lilla tomma docka, som jag trott vara en människa!

— Hannes, du vet nog inte, vad du säger i kväll. — Har jag inte rättighet att gå ut på några timmar med andra människor? — Ska jag bara sitta här kväll efter kväll ensam med dig? Det begriper du väl, att jag — — —

Han reser sig häftigt.

— Säg inte mer! — Jag vet kanske inte, vad jag säger. Du har rätt i det. Men jag vet, att jag är nära att hata dig. — Vem är du, och vad vill du mig? — Du behövde aldrig ha kommit och tvingat mig att tycka om dig, när du inte var den, du gav dig ut för.

— Du har inget hjärta, ingen själ, — bara ett skal. Och med det skalet spelar du komedi för att göra andra olyckliga! — Men med mig ska du inte försöka vidare. Jag har genomskådat dig.

— Vad du gör med andra, bryr jag mig inte om, men mig ska du lämna ifred.

Han går tätt inpå henne och hans ögon lysa alldeles svarta.

— Mig *ska* du lämna ifred!

Så är han borta.

Lola stirrar efter honom ur stånd att röra en lem. Så börjar tårarna rinna nedför kinderna.

— Vad är det med honom? — Vad har hänt?
— Har jag blivit galen, eller är han det?

Då klockan slår tre utifrån fru Olsons matsal, reser hon sig trött och börjar klä av sig.

— Jag måste bestämt flytta härifrån. — Detta

går inte. — Jag får säga åt fru Olson i morgon, att jag måste flytta härifrån.

*

Men morgondagen går, utan att hon säger något. Hannes Koski är som bortblåst. Hon ser inte till honom på hela dagen.

Hon tycker det känns rätt skönt och vilsamt, att allt är som det är. Det förefaller henne, som om alla nerverna i hennes kropp plötsligt rätat ut sig efter att länge ha suttit krampaktigt hopknutna.

— Han är nog mycket nervös, tänker hon. — Så mycket, att det inverkat på mig. — Men nu är jag fri. — Han finns inte mer. — För mig finns han inte. — Han vill ju själv ha det så!

Då eftermiddagen kommer går hon ut med ett par av kamraterna. Hon är lite rädd för ensamheten därhemma på sitt rum.

Och när hon påföljande dag möter Åke Relling, då hon är på väg till sitt arbete, säger hon:

— Vet du, Åke, jag har tänkt på det där, och jag reser nog till Paris. — Helst redan efter jul. För då är min nuvarande kurs slut.

— Det gläder mig, att du beslutat dig för det. Men jag kan inte komma iväg förrän fram i februari, som du vet.

— Då far jag väl ensam då!

De skaka hand, och hon fortsätter.

På eftermiddagen stannar hon inne. Hon har tagit hem lite arbete, som skall göras färdigt. Det är så tyst i hela huset. Hon känner sig ensam. Och så är det något, som fattas henne. Någonstans inne i hennes själ är där ett gapande tomrum efter något — *någon*. Hon förnekar det inför sig själv. Hon vill inte tro det. — Men alltsammans är så förvirrat, så meningslöst. — Vad var det han sade den där kvällen? — Att han trott på henne, byggt sin lycka, hela sin framtid på henne — — och så hade han funnit, att hon bara var en docka!

— Jag bryr mig inte om, vad han sade eller inte sade, säger hon högt. — Jag ger sjutton i det. — Huvudsaken är, att han burit sig löjligt och meningslöst åt. — Så handlar på sin höjd ett hysteriskt fruntimmer, — men inte en man.

Hon är ond. Hon är så ond, att hon totalt förstör en påbörjad, riktigt lovande skiss.

Men skulle någon komma och tala om för henne, *vem* det verkligen är, som hon är ond på, så skulle hon troligen bli alldeles häpen. — Det är nämligen inte på Hannes Koski. Utan helt och hållet på Lola Ek. — — —

H A N

Dagen därpå finner hon ett kort inne på sitt rum, då hon kommer hem:

Får jag tala ett par ord med dig! Jag väntar dig klockan sex.

Hannes.

Hon ser på det länge, som om hon inte förstått. Så river hon sönder det.

— Nej, jag går inte dit! Han vill vara ifred, och han ska få det!

— Nej, det skulle aldrig falla mig in att gå till honom. — Aldrig!

Hon säger sig att det vore barockt, — meningslöst, — löjligt, att ens tänka på att gå dit.

Och hon är alldeles övertygad om, att hon inte kommer att göra det.

— Han skall få lära känna Lola Ek, om han aldrig gjort det förr! — Hon går inte till honom igen, om han också skriver tusen kort!

— Antagligen gör hon det inte heller. Så det måste ju ha varit en annan flicka, som endast till det yttre liknar Lola Ek, som vid sextiden kommer in i Hannes Koskis rum. — Det kan inte ha varit hon!

*

— Lola! Förlåt mig. — Jag *var* verkligen svartsjuk. — Du får inte vara ond på mig. — Jag har längtat de här dagarna, tills jag trott att hjärtat skulle värka ur kroppen på mig.

— Det finns ingen annan än du i hela världen. — Du har lovat att aldrig överge mig, — minns du det?

— Och den andra flickan, — inte Lola! — stryker honom över håret, — skrattar och gråter på en gång. Hon kramar hans hand mellan sina och säger: — Hannes! — Jag kanske bara är en docka utan själ, — men hjärtat har jag! Och jag vill försöka att bli sådan, som du vill ha mig. — Så kysser hon hans hand. Han drar undan den:

— Så får du inte göra!

— Det får jag. Den är min.

— Ja, det är den! — — Lola! — Tänk att du är här igen. — Du. — Du!

— Jag gick och tänkte, att jag aldrig skulle få se dig mer. — Hon reser och kommer aldrig igen, tänkte jag. Och nu är du här ändå! — Det är ofattbart. — Det kan inte vara sant! — Du och jag — igen. Bara du och jag. Och så ingen mer i hela världen. — — —

På kvällen talar den andra flickan om det för

H A N ~~~~~

Lola Ek. — Tänk att hon inte blir ond! — Istället ler hon.

— Ja, du är en toka! säger hon bara. Och så kysser hon den andra flickan, så att det blir en immig fläck på spegeln.

— Han är underlig i alla fall! Och just därför håller jag av honom. Just därför *älskar* jag honom. — För jag vet, att jag gör det. — *Nu* vet jag det.

*

Hannes Koski har gett en egen konsert. Lola har rätt honom att göra det. Och hon har suttit på en av de främsta bänkarna och smålett av idel lycka.

— Det är bara för dig, jag spelar, har han sagt henne samma dag. Och därför ler hon. Ler mot hela världen.

Då applådokorna dånat mot honom, har hon känt sig stolt, lika stolt, som om de gällt henne själv. Och under pauserna har hon hört hans namn på allas läppar. Hon har känt sitt hjärta klappa alldeles högt vid den tanken:

Allesammans talar de om honom och beundrar honom, och så är han min, — bara min!

Tätt bakom sig hör hon fragment av ett samtal.

— Han är ett musikaliskt geni, — är han inte?

— Jo, det finns de, som anse det.

— Och en intressant personlighet lär det vara, fast skygg och tillbakadragen.

— Har ni hört? — —

— Vad?

— Ja, jag kan ju inte avgöra, om det är sant, men en del som känner honom påstår att — — —

Rösten sänkes, så Lola kan inte uppfatta, vad det var som påstods om honom. Ett ögonblick grubblar hon på, vad det kan vara. Och hon tänker:

— Egentligen vet jag förfärligt lite om honom.

Men så kommer han fram på estraden igen, och hon glömmer allt annat för att se på honom och höra tonerna, som han trollar fram. — Bara för henne!

Efteråt gå de ut tillsammans. De sitta i ett litet hörn i restaurangens matsal alldeles för sig själva.

Han säger:

— Ett ögonblick hade jag lust att springa ifrån det alltsammans. Men så såg jag på dig, och så

— — —

Hon tar hans hand i sin:

— De talade om dig allesammans.

Hon är så stolt över det. — Han småler:

— Vad skulle de arma människorna tala om?

— Det regnar ju inte eller blåser, så väderleken finns ju inte till hands.

— Du är inte egenkär precis, Hannes.

Han ser på henne.

— Jo, säger han. — *Nu* är jag det.

Så blir det tyst. — Det är på det hela taget mycket tyst vid deras bord. En utomstående betraktare skulle antagligen le medlidsamt och säga:

— Gud, vad de där stackars människorna måtte ha tråkigt!

Men själva ha de känslan av att denna kväll rent av är en upplevelse. Så mycket underbara saker ha de sagt varandra. Saker som aldrig ha sagts förut, — och ändå sägas varje dag. — — —

*

Vid ett par bord därifrån sitter en medelålders, korpulent dam med sin herre och man. De ha just varit på konserten i kväll.

— Du, John, se därborta sitter han, den där finnen som gav konserten, Koski! — Han sitter tillsammans med en dam.

— Jaha, jag ser det. Han kommer nog att gå långt.

— Tror du? — Vet du, vad dom säger om honom?

— Nej.

— Dom säger, att han inte ska vara riktigt klok. — Lite konstig.

— Kära du, det är nästan alla musiker. Alltid ha de någon skruv lös.

— Ja, men folk säger så om honom.

Mannen skrattar bullrande.

— Ha — ha! Är han konstigare än andra musiker, så måste han vara konstig med besked. — Ha — ha.

Han tycker själv, att han sagt något mycket spirituellt. Det retar honom bara, att hans fru inte tycks ha märkt det.

*

Och så kommer det en dag, då hon får malört i sin bägere.

Det är en sådan dag, som tycks skapad för att ge människobarnen sorger och bekymmer.

Man är redan ett gott stycke inne i december. Men snön har gått, och där har inte kommit nå-

gon ny. Från himlen gloppar något, som skulle ha blivit snö, om det fallit ned på Grönland. Här blir det bara vatten och sörja. — Hon har ett ärende nedåt staden. Hon känner sig frusen och längtar efter en kopp varmt kaffe.

— Naturligtvis. Hade hon inte längtat efter kaffe just då, så hade hon inte gått in på konditoriet och hade hon inte gått dit så — — —

— Ja, på det sättet kan man ju tänka efteråt, när det väl har skett. — Men hade det inte skett då, så hade det blivit en annan gång.

Lola kommer in och får sig ett bord. Vid sidan av henne sitta tre damer. Två unga och en äldre. De prata och prata. De fara över allt mellan himmel och jord.

Lola uppfattar deras prat närmast som ett entonigt surrande. Orden, innehållet glider henne förbi. — Hon tänker, och är upptagen av sina tankar.

Så kommer kaffet.

Det är rykande varmt som hon önskat sig det. Hon känner, hur det värmer henne. En loj, behaglig värme. — Det är skönt att sitta så här, mol allena mitt i en samling människor. Man är aldrig så ensam som just då. — — — —

Hon rycker till med alla hörselnervver på spänn.
 Det är de där tre damerna. Det lät som om de
 sagt Koski.

Hon lyssnar. Med vett och vilja sitter hon och
 lyssnar till andras samtal — — —

— Tänk, vet ni, man säger, att han inte ska
 vara riktigt klok.

— Ja, jag har hört, att han lär vara tokig.

— Nej, så synd. Han som spelar så bra! Han
 som är så söt!

*

Hon vill rusa upp, springa fram till dem och slå
 dem med knuten hand i deras dumma ansikten —
 slå blint, och skrika till dem:

— Ni ljuger, era sladdrande markattor! — Ni
 ljuger — ni ljuger — — —

Men hon kan inte resa sig. Hennes fötter ha
 förvandlats till bly. Och ryggraden håller visst
 på att frysa till is.

Inom henne mal en röst, släpigt och uttrycks-
 löst: Det är inte sant vad de säger — tro det inte
 — låt dem säga vad de vill — det är oerhört, det
 de säger — och oförnuftigt — men kanske det
 ändå är sant — sådant vet man inte så noga —

det är nog sant — men de är lika galna själva — och du med — det hela är ju ganska enkelt — det är inte så svårt — jag är galen — du är galen — han är galen — — —. Nej, nej, vad är då detta? — Tig, tig, tig, de stirrar ju på dig, de förbannade människorna, — visa dem inte något, — visa dem inte — — —

— Fröken, får jag betala!

Hon är förvånad själv över att höra sin röst. Den är hög och klar. Precis som om ingenting hänt. Och egentligen har ju ingenting hänt heller. — — —

— En dag kommer där någon man får lov att hålla av, — — man älskar honom av hela sin själ, — folk säger han är galen, — men det gör ingenting, — han kanske är galen, — det gör heller ingenting — ingenting, ingenting — —.

— Hur mycket sa fröken? — Varsågod. —

— Det hela är så enkelt — —

Så förbannat enkelt, — så enkelt, så man blir galen av det. Å Gud!

— — — Hon går ut på gatan. Snögloppet fortfar. — Himlen är så grå och tung, som bure den på sorger åt hela världen, och bara väntade på att få släppa ner dem och bli kvitt bördan.

Såg Ni den damen, som satt vid bordet intill?
Så blek hon var, när hon gick.

— Hon blev väl illamående. Här är också
rätt kvavt.

— Ska vi gå?

— Ja, vi gör väl det. Fast det är synd, för vi
ha haft så förtjusande trevligt.

*

Fru Olsons ensamjungfru kommer kånkande
på ett fång ved. — Hon skall tända en brasa inne
hos fröken Ek.

Hon öppnar dörren och kikar in.

— Joho, fröken är inne. — Då stänger hon
lika hastigt igen och knackar, så dörren skakar.

— Stig på, Mina!

Hon sysslar rätt länge framför kakelugnen.
Det skall brytas stickor och läggas under med
papper. Och i ett obehagat ögonblick drar hon
fram koppen, som hon hållit under förklädet och
håller på lite fotogen. — Hon får inte använda
fotogen att tända brasor med, kantänka. — Fru
har sina idéer.

Plötsligt tittar hon på fröken litet förvånad, — så
tittar hon en gång till. Och så kommer det försiktigt:

— Är fröken sjuk idag?

— Nej, — Hur så?

— Jag bara tyckte, det lät, som fröken hade feber. — När frun har feber, pratar hon också för sig själv.

— Va? — Har jag — — — ?

Lola biter ihop tänderna. — Har jag sagt något? tänker hon. — Jag vet inte av det. — Skulle det ha gått därhän? — — —

— Det har Mina nog bara inbillat sig, säger hon lugnt. — Jag talar aldrig för mig själv.

Mina svarar inte. Hon bara arbetar med brasan.

Så är hon färdig och klampar iväg till köket igen. Därute är en skön oreda. Stolar, bord och bänkar fulla med disk. Och mitt i oredan står fru Olson och stirrar sig hjälplöst omkring. Hon vill hjälpa till att få snyggt, men hon vet inte, var hon skall börja eller sluta.

Mina griper sig verket an med stort slammer. — Hon gör ett ögonblicks uppehåll och vänder sig om:

— Kan frun tänka, att fröken Ek sitter därinne och pratar med sig själv!

Fru Olson småler.

— Var det så konstigt? — Vad säger hon då!

— Jag hörde inte allt. Men ett par gånger sa hon: Jo, jo, de ä sant! Och när jag frågade, om hon var sjuk, eftersom hon satt och sa så där, så påstod hon, att jag inbillat mig det, och att hon aldrig pratar med sig själv, — det sa hon. Och ändå hade jag hört det!

Så tar Mina åter itu med sina diskar, och medan knivar och gafflar rassla, och porslinet klirrar, stämmer hon upp en stilla sång, som hörs ända ut i matsalen. Hon avbryter den endast för att säga ett kort:

— Frun kan gå. Jag klarar det här själv.

Och fru Olson försvinner ur köksregionerna hastigt som en liten råtta.

Hon är alltför glad att slippa undan.

*

Lola sitter alldeles stilla med huvudet lutat mot händerna. I hennes hjärna arbeta tankarna. Hon går igenom hela den tid, hon känt Hannes Koski. — Ända från första början.

Hon söker febrilt efter en fast punkt, en enda fast punkt, som hon kan haka sig fast vid och säga: *Det* bevisar allt. Så kan endast en männi-

ska med sunt och klart förstånd säga och handla.

— Hon finner mycket i den tiden som gått. Men just den där fasta punkten finner hon inte.

Kärleken är ju i sig själv en galenskap. Den sprider ett sken som från ett glimtande irrbloss över både människor och händelser. — Och det är i det skenet, hon sett honom. Hon har aldrig med kallt och nyktert förstånd sökt väga hans ord och handlingar för att genom dem komma åt hans innersta jag, hans kärna. I mörkret kan man inte se att urskilja någons personlighet. Och inte i för starkt och klart ljus heller. Då plånas dragen ut. — Det är i det kalla, nyktra dagsljuset, som man är i stånd att granska och förkasta.

Resultatet av alla hennes ansträngningar blir nu bara ett ångestfullt: — Jag vet det intel! — —

— Jag måste se och tala med honom på nytt för att kunna få klarhet i det. — Jag får vara på min vakt, när vi mötas. — Inte låta mig ryckas med, utan hela tiden liksom stå på avstånd och bedöma och ta mått. — —

Så går hon in till honom. Han är så glad i kväll. Han är som ett barn, — utan bekymmer, — utan grubblerier.

Han säger inte så mycket, men hans ögon lysa, som av en stor, inre glädje.

Och Lola följer honom med blicken oavvänt.

— Vad du ser på mig idag. — Nu har du inte ögon som en katt längre. Du har fått två stjärnor till ögon i stället. — Det är två stjärnor som lyser mot mig — och frågar. Ja, det är en fråga i dem. En fråga, som jag inte kan svara på.

Han kysser hennes ögon.

— Tänk, innan jag kände dig, gick jag och trodde, att de var gröna! — — —

Hon börjar blygas över sig själv:

— Där sitter det tre slammertackor på ett konditori och pratar. Och tänk, — jag lägger deras ord på hjärtat, och tror, det är sant. — De känner honom inte, — vet ingenting om honom. — Men jag som känner honom, och vet, — jag bryr mig om, vad de säga! Å, det är lumpet, lumpet!

— Han! — Han, — som är klokare och finare och bättre än alla de andra tillsammans! — —

Han har satt sig på karmen till hennes stol. Han röker en cigarrett. — Hon tar den ifrån honom. — Hon drar ett par bloss. Det är som om hon kysste cigarretten, — hans cigarrett. Då hon ger honom den tillbaka, ser hon på honom

länge. Hon tänker: — Det är inte sant! — Men om det vore sant, så behövde du mig bara så mycket mer. Och jag har lovat att aldrig svika.

*

— Har du haft många sorger, Lola? frågar han så plötsligt, att hon rycker till lite.

— Jag vet inte. Några har jag väl haft. Det har ju alla.

— Ja, men har du haft någon riktigt stor sorg?

— Jag tror knappast. — Mamma dog, — men då var jag ju bara ett barn på tio år. Och då kan man nog inte sörja riktigt. — Ibland har jag trott att hela livet var en enda lång sorg. — Men varför frågar du så?

— Jag tänkte bara på, att den, som inte haft sorger, aldrig kan bli lycklig. Man saknar betingelserna, ser du. — Jag har läst några ord en gång, men jag minns inte var:

— Happiness is not born in smiles — but in tears. — — —

Det blir tyst länge.

En klocka tickar dämpat. Nerifrån gatan hörs spårvagnarnas klingeli-kling då och då. Men det förefaller så oändligt långt borta.

Lola söker i sitt minne efter orden till en liten dikt, som hon läst en gång:

- Der er mange Glæder
 der er rige Glæder
 mange Steder.
- Stille er der
 tyst der bliver
 der — hvor Elskov træder. — — —

*

Julen kommer. I sista stunden förbarma vädrets makter sig över de stackars människobarnen och ger dem snö. Torr, fin snö, som faller ner över jorden som pudersocker genom en sikt.

Lola måste resa hem. Hon har frågat Hannes, om han inte också tänker resa någonstans över helgen.

— Kanske. Jag vet inte. — Det är ingen, som väntar på mig.

— Han har inget hem. Hon vet inte mycket om honom. Han talar aldrig om sig och sitt.

En gång har hon frågat.

— Har du inget hem, Hannes?

Och han har svarat:

— Jo, när du är hos mig, är jag ju hemma. —

Det är allt.

Det är inte med honom som med andra: — Han är född där och där, hans far är den och den. Hans familj — hans släkt — är så och så.

— Han är Hannes Koski. — Vem? Varifrån? — Det vet man inte. Han är ensam — fristående. En människa utan den traditionella ramen omkring sig.

Lola måste le, då hon tänker på det:

— Om hon skulle ha kommit hem till Ekberga en dag och sagt: Jag ska gifta mig, pappa.

— Med vem?

— Han heter Hannes Koski och är musiker.

— Ja, men vem är han? Varifrån?

— Vet inte, pappa.

— Vet du inte?

— Nej, Jag vet ingenting om honom, mer än att jag givit honom mitt hjärta och lovat att aldrig ta det tillbaka.

*

Hade det varit i en roman det hänt, så skulle det ha blivit en scen. Fadern mot dottern. Stålviljor å ömse håll. Dottern rymmer och gifter sig med sin mystiske tillbedjare, och fadern gör henne arvlös.

Men om det hänt i verkligheten därhemma på Ekberga inne i pappas kvava kontor, så skulle han ha sett lite förvånad ut, — helt lite bara —, och sagt:

— Ja, du gör ju som du vill. Jag tar inget ansvar på mig. — Men kanske du ändå borde fråga honom om det där först. — —

Hon suckar lite och tänker:

— Egentligen bryr pappa sig inte mycket om mig. Allt vad han önskar är att få ha fred och slippa ansvar. — — Och kanske är det bäst så.

*

Allt på den gamla gården är sig likt.

Julbak och slakt och brygd, som för en kort tid rubbat lugnet och ordningen, är över, och livet går sin jämna gång.

Ute i köket puttrar den stora kaffekitteln på spisen, och på vedlåren sover katten, med öppna, svavelgula ögon.

Faster Emmelie går omkring, lång och kantig i sin svarta helgdagsklänning. Och som det bara är jul en gång om året, har pappa klätt sig i bonjour. Han har en tjock yllehalsduk utanpå. — Det är ju sådant drag i dörrarna.

Lola tycker, det är, som ginge hon i sömnen. Hon längtar inte härifrån, som hon brukat göra förr. — Varför? — Därför att hon inte *är* här. Hennes kropp går omkring i de gamla välkända rummen, men sin själ glömde hon att ta med på resan hit. Den finns kvar i staden. Sitter i ett rum inne i ett stort grått hus. — Den säger:

— Se, Hannes, det är snö. Det är för det är jul. — Min första jul.

— Din första?

— Ja, jag har ju inte funnits till förut. Inte förrän du kom. Därför är detta min allra första jul. — — —

I Lola's bokhylla finns där en diktsamling, som hon brukat läsa ofta under sin skoltid.

Ett par strofer ur den falla henne i minnet, och hon mumlar den halvhögt för sig själv:

Jeg drømte, jeg var en Havfru
bag Strandens rundede Stene.
De Menneskebørn var alt saa fjernt
jeg sad blandt Bølger alene.
Da kom Du en Dag det kvæded
skønt Morgen-hanerne gol.
Da kom Du en Dag og hæded

Dig ind mod min Havfru-stol
 Og som Du taled, fornam jeg først,
 vad svidende dypt jeg savned.
 I Hjærtet blev vakt den hede Tørst
 mod noget, jeg aldrig favned. — — —

Jeg drømte, jeg var en Havfru,
 som traadte Bølgen med Hæl.
 Jag drømte, jeg var en Havfru
 — og vandt en Menneskesjæl.

Det är allt, hon kommer ihåg. — Den boken fick hon en gång av farbror Jesper. Han skickade den till henne, ett par år efter det mamma var död. — Nu är han också död. För många år sedan.

Stackars farbror Jesper! — Livet gav honom nog inte mycket glädje. — Men varför hade mamma inte gift sig med honom? Kanske var hon bunden, redan då de möttes? — Eller kanske var det något annat, som stod mellan dem och gjorde det omöjligt.

Lola har aldrig fått någon förklaring på det. — *Då* var hon för liten, — bara ett barn, — och *nu* är de borta, de enda två, som kunnat ge henne den.

Hvis nu Livet kun er Skuffelser?

Stackars farbror Jesper, — han visste det. —
Stackars alla människor.

*

Det har kommit över henne en blid vemodstämning. Hon går ur rum i rum. Ser på allt. Stryker över de gamla möblerna och ser på de gamla porträtten, som hänga där i sina svarta, breda ramar. Hon går in på kontoret. Skrivstolen står tom. Pappa är inte där.

På väggen hänger ett fotografi av mamma. Och över det sitter en kvist av järnek med små röda bär. Det har pappa satt dit, för att mammas porträtt skall veta, att det är jul.

Hon är klädd i svart, mamma. Ansiktet är så smalt och blekt. Hon ser ut som en liten skygg konfirmand.

Och ovanför sitter där en liten kvist av järnek!
Lola får tårar i ögonen.

— Han har allt hållit mycket av henne, pappa.
— Han också. Det är bara det, att han aldrig kunnat visa det. — Hans kärlek var väl av samma slag som järneken. Lika varaktig. Kanske också lika karg. — Men de små bären äro röda.

Lilla stackars pappal — Han ser så tunn ut där han hasar omkring i sin bonjour. Hans hår är nästan alldeles vitt. Och då han talar, kommer orden så tyst och försynt, som vore han rädd att göra buller.

— Varför skall det vara synd om alla människor? — — —

I matsalen sitter tjänstefolket uppradat på stolarna nere vid dörren. Uppe vid bordsändan läser faster Emmelie högt ur Luthers postilla. Pappa sitter bredvid och nickar lite för sig själv då och då.

Och mitt emellan husbondefolket och tjänarna sitter inspektorn, på lika avstånd från bådaderna, — bred, trygg och gräsprängd. Vid hans fötter ligger Fox. De båda äro samhöriga. De ha lika ställning på gården.

Faster Emmelie läser. — — —

Det är som hon sjöng hela tiden — på en ton. När hon gör uppehåll för att hämta andan, piper det lite i hennes näsa, alldeles som när hon sover.

Hon lägger igen den stora boken och läser en bön, medan hennes ögon stå stora och stela som på en porslinsdocka.

När det blir tyst, sitta alla som om de gripits av någon förlamning. De knappt andas.

Så harskar pappa till. Det är som en signal. Förlamningen är åter bortblåst. Man reser sig, stolarna skrapa och tjänstefolket tassar på strumpfötterna ut i köket, där träbottnarna stå och gapa i väntan.

— Så sätts julskinkan fram — — —. Det gamla programmet följs i minsta detalj. — —

Långa, stillastående helgdagar, då hela huset är så tyst, att man kan höra en nål falla. Oändliga skymningseftermiddagar, då lugnet och stillheten kommer nerverna att rista i en. Man kan inte sitta stilla. Man går och går. Man tar en bok och lägger bort den utan att läsa. Och hela tiden lyssnar man. Lyssnar och väntar. — Men på vad? — Man vet det inte. Man vet bara, att all denna ro är abnorm — outhärdlig. Det kan inte fortgå så här. — Någonting håller absolut på att hända — — — någonting kommer att hända — nu — snart — — — om ett par minuter bara. — — — Och så lyssnar man igen. — Men ingenting händer. En liten vindil far mot fönstret och visslar mot klisterremorna. I köket prata flickorna lågmält. Fox skäller till ett slag

borta på stallgården. — Annars inte ett ljud.

Så kommer tredjedagen, och då är det plötsligt, som om den lilla fond av liv, gården sitter inne med, skulle ha vaknat upp ur en dvala.

Från ladugårdslängorna rasslar och dånar det. I köket skramla tjänsteflickorna med mjölkspänner och tala högre och friare. De törs klampa i mot trappan hur hårt som helst i dag. Det är inte helg, — Det är vardag. Faster Emmelie bär en gröngrå klänning och talar högt och skarpt. Katten skriker efter mjölk i en gäll, grälsjuk ton.

Hela Ekberga sträcker på sig och gnuggar sömnen ur ögonen.

Endast inne hos pappa är där tyst. Han sitter uppkrupen i sin stol med den tjocka vadderade nattrocken på. Och går han, så tar tofflorna bort ljudet av stegen.

*

Man väntar inte längre på händelsen. Det är väl därför den kommer. — Ett litet blått brev. Där står inte mycket:

— Jag skall gå till stationen varje dag, och se om du inte kommer. Här är så tomt efter dig. —

Han vet ju, att det inte behövs många ord, för att hon skall förstå — — —. Han behöver inte ens skriva, att han längtar. Det vet hon ändå. Det ser hon mellan raderna. Han vet så väl, att när hon läst det där brevet, sen har hon ingen fred längre. Ingen fred förrän hon packat sin väska och åkt till stationen och kommit på tåget.

Han vet allt detta. Därför ler han, när han går där på perrongen och väntar.

Och med tåget kommer hon. Han blir inte förvånad. Han visste det ju.

De gå tillsammans genom gatorna.

— Du har inte rest någonstans, Hannes?

— Nej. Jag har varit här hela tiden. På julafton gick jag in i ditt rum och satte mig där. Jag trodde, jag skulle känna mig närmare dig. Men där var bara tomt. Då gick jag in till mig igen. Och där var det som om jag haft dig alldeles nära. Jag pratade med dig också. Så när fru Olson kom in, trodde hon inte jag var klok. Det såg jag på henne.

— Klack! säger det i hjärtat. Hon tycker med ens, att hon fryser, där hon går. Men det varar bara ett ögonblick. Sen är hon sig själv igen. — Den där tanken, som hon aldrig vill tänka, flög

bara förbi helt hastigt. Som en stor, grå slag-
hök. — — —

Hon sitter åter i hans rum. Hon ser på väg-
garna, möblerna, tavlorna, allt, som om hon ve-
lat famna det i en enda blick.

— Äntligen är jag hemma igen!

Han kommer emot henne. Han tar henne i
sina armar och trycker henne intill sig. Så säger
han hårt:

— Du är min!

Det är som vore där någon, som ville ta henne
ifrån honom. Han upprepar det än en gång som
i ångest:

— Min — bara min! — —

— Ja, bara din! — Hon säger det gång på
gång, som om hon med de orden velat lugna ett
oroligt barn. — I detta ögonblick är Hannes
Koski ingenting annat.

— Om jag vore hans mor! tänker hon. — Då
skulle jag vaka över honom, så han aldrig be-
hövde känna någon sorg eller oro. Jag skulle
leva bara för honom. — — —

— Jag har ju ingen annan än dig! säger
han.

Det kommer som ett svar på hennes tanke.

— Han har bara mig. Jag måste räcka till att vara både kamrat och kvinna och mor för honom. — Han har ingen annan. — — — Det är något, som sjunger och jublar inom henne. Hon känner sig så rik, så nöjd, så lycklig. — — Hon förstår inte själv vad det är. Men hon känner sig som en, som sökt länge, länge och äntligen funnit vad han sökt.

*

Det är två människobarn, som älska varandra. Mitt i en stor stad sitta de ensamma i ett litet rum och se på varandra.

De le mot varandra och säga:

— Detta är lyckan. Lyckan som inte tar slut. Lyckan, som varar hela livet! — — — Runtom dem vandra människorna i en ständig ström. Olycka, elände och sorg följa dem åt. Det dånar och brusar från den stora staden.

Men de där två sitta lugna. Allt det, som är utanför, når dem inte. — De ha varandra. — —

Och dagarna gå.

Där kommer en liten skugga in i rummet till de två. Den är inte mer än en handsbredd hög. De se den inte.

Den växer och växer. Den smyger kring väg-
garna, och den rinner fram över golvet. Det är
dem, den vill åt. När de sitta där tillsammans,
tar den alltid platsen mittemellan dem. Det är
bara, när han spelar, som den kryper undan i en
vrå. Den älskar inte musiken. Men den sitter
där i vrån och bidar sin tid. När han är ensam,
sätter den sig bredvid honom och viskar i hans öra:

— Du är dum, du! Tror du på en kvinna!
Har du inte vuxit ifrån det? — Hon går ifrån dig
en vacker dag, och då sitter du där. — Hennes
ögon är falska, hennes mun är falsk. — Hon
spelar komedi för dig. Du skulle se henne på
dagarna, då hon är med andra människor! Hon
skrattar, hon pratar, hon andas ut. Hon är som
en fånge, som återfått sin frihet. — När hon
kommer hem, vill hon helst inte komma hit in
till dig. Men hon vågar inte låta bli. Hon är
rädd för dig. Hon är förtrollad.

— Lägg undan din fiol! Låt bli att spela för
henne, så ska du få se . . . ! Då släpper förtroll-
ningen henne. Och så går hon ifrån dig.

— Då reser Hannes Koski sig. Han går runt
rummet som jagad — runt — runt. Och han
knyter händerna, så knogarna bli vita.

Då först är skuggan nöjd med sitt verk och glider hastigt ur rummet. Den far som en pil genom gatorna, och stannar först när den funnit henne.

Hon står och ser in, ser in genom ett butiksfönster. Hon ser glad ut. Hennes ögon stråla, och hennes läppar ha slutits om ett litet leende.

Skuggan ringlar behändigt in sig i hennes pälskrage:

— Har du aldrig hört ett gammalt ordstäv som säger: Ingen är så blind, som den, som inte *vill* se. — — Nej, nej. Det kanske är klokast att blunda ibland. Annars fick man snart se mycket. En glimt ur ett öga, en rörelse som genast skulle låta en se den nakna sanningen. — Nej, det är nog bäst att blunda. — Men glöm inte att täppa till öronen också! Folk pratar ju så mycket. En vacker dag kanske du fick höra, att de sade: — Där går den flickan, som brukar vara tillsammans med Koski. Hon vet nog inte, att han är tokig. Fast hela världen vet det. — —

Kommer du ihåg, vad han sade den där kvällen, då du kom från supén med Rellings? — Minns du, vad du sade till dig själv, när han gått?

— Har jag blivit galen, eller är han det? — —

— Då var det bara han, som var det!

Men håll på som du börjat, — blunda bara och täpp till öronen, — så ska du nog inte behöva vänta länge på det. — Det kommer förr än du tror. Så en dag säger folk: — Se där går Lola Ek. Vet ni av, att hon är galen! — Men vad gör det?! — Bara ni två får vara så lyckliga ni vill, betyder det väl ingenting! — För ni är ju så gräns-löst lyckliga! — I förrgår grät ni bägge två. Alldeles hysteriskt. I går hade ni formlig knivkastning med ord. Sen försonades ni ju. Så ingen kan säga, att ni inte är lyckliga. Fortsätt bara! Fortsätt bara!

Lola har gått upp till Brita Relling. Brita är lyckligtvis ensam hemma.

— Vad det var roligt, att du kom! Lola svarar inte. Kastar sig bara framstupa över bordet och gråter.

— Men Lola, vad är det, vad har hänt?

— Ingenting — ingenting.

— Kan du inte säga, vad det är!

— Ingenting, har jag ju sagt, — åh — låt mig bara vara, — det är ingenting. — —.

*

Skuggan drar sig tillbaka efter fullgjort värv för att vila ut till nästa dag.

Där sitter två ensamma människor i ett rum.
De är bundna vid varandra. Inte utåt, — men det finns band ändå. Band, som det är omöjligt att slita.

De plåga varandra med ord — med blickar. De hetsa varandras tankar, — de martera varandra. — och de känna båda, att de äro olyckliga. Olyckliga med varandra — och olyckliga utan varandra.

— Kan du inte spela lite för mig som du gjorde förr?

— Nej.

Det är tyst omkring dem.

Han ser inte på henne. Han sitter med handen för ansiktet:

— Detta är helvetet.

— Ja.

— Och där finns ingenting att göra åt det!

— Jo, Hannes. — Jag reser. — Det är det enda.

— Du vill det?

— Ja.

— Res då! — Res, och känn dig som en lösläppt fångel! — Varför har du inte gjort det förr, när du ändå har gått och längtat ut hela tiden? Längtat bort från mig, så det bränt i dig! — Varför har du plågat dig med att stanna? Jag har ju inte bett dig om det! —

— Jag har inte längtat bort härifrån förr. Men nu gör jag det.

— Nu! Hör bara! Som om jag inte sett, hur du räknat varenda minut, som du måste vara här! Hur du plågat dig med att söka hålla mig sällskap. — Men gå du! — Jag behöver ingen barmhärtig samarit! — Gå bara! — Res! — Försvinn. — Det skall bli skönt att slippa se dig. Det skall bli som en vila. Och jag är trött. Tröttare än du anar. — —

Jag har inte bett dig om något förr, men nu ber jag, ber på mina knän, att du måtte gå! — — —

*

Skuggan glider ur rummet. Den har gjort sitt. Här behövs den inte längre.

*

Hannes Koski står mitt i rummet.

Han stirrar mot dörren. Han tar sig om pannan med båda händerna, som om han vaknat ur en mardröm,

— Där gick hon nyss. Genom den dörren gick hon. — Jag bad henne att hon skulle gå, och hon gick. Utan att vända sig om.

— — — Om jag går efter henne och ber henne komma tillbaka, så kommer hon inte. Jag vet, att hon inte kommer. Och jag vill inte be henne om det.

— Jag vill ingenting. Jag är bara trött. Oändligt trött. — Och så fryser jag. — Varför är här så kallt?

Gud i himmelen, hjälp mig ur detta! Det är för svårt. —

Dagen därpå ser han hela rummet som i en röd dimma. Han ligger på sin bädd och känner febern bränna i huvudet. Där är någon, som står vid sängen. Han kan inte se henne tydligt, — ibland är hon så långt borta. Men han försöker tala till henne, så högt att hon skall kunna höra det.

— Lola! — Jag visste väl, att du inte gick på allvar. Men tack ändå för att du kom tillbaka!

— — — — — Hon svarar ingenting.

Följande morgon är han bättre. Han ligger och ser mot dörren. Hans ögon äro så stora och klara efter febern.

Han väntar på, att hon skall komma igen.

Då öppnas dörren och fru Olson kommer in. Hennes lilla runda ansikte ser så bekymrat ut.

— Är herr Koski mycket dålig idag?
 — Nej, jag är nästan bra.
 — Jag var så orolig för herr Koski igår. Febern var nog mycket hög.

*

Skall hon inte komma snart? Varför dröjer hon så länge? — —

— Är det något herr Koski önskar?
 — Nej. — Jo. — Var är hon? Kommer hon inte?

— Fröken Ek?

— Ja.

— Hon reste tidigt i morse. — Hon skulle hem. Sen far hon direkt till Paris.

Fru Olson säger det i en ton som om hon bekämt ett brott. Och hon kan ju inte hjälpa, att fröken Ek rest.

Han svarar ingenting, så hon fortsätter lite ängsligt:

— Jag får hennes adress, så fort hon kommit fram. Så är det något herr Koski vill säga henne, så — — — —

— Nej. Jag har ingenting att säga henne.

Det kommer så lugnt och stillsamt. Fru Olson

H A N ~~~~~

känner sig riktigt lättad. — De ha alltså skilts i godo. Det är ju alltid en tröst. —

*

Hannes Koski ligger och ser upp i taket. Han ler.

Inom honom är det något, som gör ont. Det är en smärta — för stor att gråta ut.

Det enda, som hjälper, är att ligga aldeles stilla och le. Därför gör han det.

III.

Paris. — Du vackra, underliga stad, som aldrig förlorar din makt över människor! Du leker med dem, förhäxar dem, berusar dem, och bollar med deras öden! Och de komma från när och fjärran för att andas in din doft och vid slagen av ditt stora hjärta söka lösningen på sitt eget väsens gåta. . . .

Där kommer en, fylld av ljusa förhoppningar och tro på framtiden. Allt inom honom är så klart, så rätlinjigt och välordnat. Det är en människa, som vill fram och skall fram.

Men du är nyckfull och oberäknelig. Du ler mot honom, du förtrollar honom. Han känner inte längre igen sig själv. De raka linjerna finns inte längre. Allt inom honom är en oreda. — Doften är honom för stark, — den bedövar honom.

Du slutar inte, förrän du kramat hjärtat ur hans kropp och hjärnan ur hans huvud.

— Allt som återstår är en trasa. En trasa, som en gång var människa.

Så kommer där en annan. En som malts i livets kvarn. En uppriven, olycklig, förstörd stackare. En, som flyr undan ödet, som han inte längre orkar kämpa emot. Och du blir hans tillflykt. Han hoppas ingenting, önskar ingenting, utom ett: fred och glömska.

Du lindar armarna om honom och stryker lätt över hans panna. Då är det, som vaknade han till ett nytt liv. Såren är läkta, sorgerna är så långt borta.

Han vet bara ett: Att solen skiner på hans väg, och att livet leker för honom.

Han bär sitt huvud högt och andas in luften i djupa drag. Och han tackar dig: — hela världens stora hjärta!

Det är du som gjort mig till den jag är!

— Han vet inte, hur grym du kan vara. Han vet bara, att mot honom har du varit god som en mor. Och han säger:

— Detta är den enda plats på jorden, där man kan leva!

Lola Ek kommer till Paris i mitten på februari. Hon kommer från en stad, där dimman står tät, och den råa kylan biter om kinderna. Och här darra små ljusgröna blad på kvistar och grenar. Här är vår.

Hon har tagit in på ett litet hotell i Montparnasse. Från sitt fönster ser hon den breda, soliga boulevarden med späd grönska över.

Under den första veckan arbetar hon inte. Hon tänker inte ens på arbete.

Åke Relling och hon ha haft sällskap på resan. Nu visar han henne runt i den stora staden.

De fara med Nord-Sud'en till Madeleine och gå sedan framåt de stora boulevarderna med deras otaliga butiker och affärshus.

— Var är vi nu?

— Boulevard des Capucines. Här har vi Operan. Den måste du se. De få göra halt ett slag. Över gatan drar en jämn ström av bilar och hästfordon. Det är en bred flod, som vältrar sig fram. Ett väldigt trafikflöde från Boulevard Haussman och Rue de La Fayette, som genom tvärgatorna flutit sammans på Place de l'Opéra.

Så höjer trafikpolisen sin taktpinne. Det är en

stor orkester, han har att dirigera. — På ögonblicket stannar strömmen. Och så få fotgängarna passera.

Lola ser som genom en dimma den stora praktbyggnaden med alla dess grönskimrande kvinnofigurer omkring.

— Vet du, det går riktigt runt i huvudet på mig. Jag förstår det inte. Vi har ju inte gått så länge.

— Kära du, det är luften, — så är det alltid i början. — Men kom nu så skall jag bogsera oss tillbaka, så sätter vi oss på Café de la Paix en stund. Du måste ha dig ett glas vin.

När de fått vinet, säger Åke:

— Nu ska vi skåla, för att du har kommit hit. — Det ångrar du nog inte på.

Lola småler och för glaset till läpparna. Han kan inte förstå, varför hon ett ögonblick ser så blek och lidande ut. — Hon är väl trött. — Det är luften. Så är det alltid i början.

*

Visst är det roligt att ströva omkring i de stora magasinerna och se på all världens härligheter. Tyger som skimra och lysa, som spindelväv i solsken. Hattar och handskar och skor gjorda

med en fantasi, som försöker och vågar allt, läckra saker, som komma en att önska sig hela floder med pengar att köpa för.

— — — — — Men det är inte så ofta, hon är där ändå. Hon trivs bäst i Montparnasse. Hon känner sig redan som hemma på alla de små kaféerna, där röken sticker en i näsan, och pratet fyller luften som surret i en bikupa.

Montmartre älskar hon. Inte nattkaféerna, varietéerna eller danspalatsen, utan Montmartre, sådant hon sett det allra första gången, då hon och Åke farit ditupp i en öppen taxameter. Det bar iväg fram genom små, smutsiga tvärgator, och hon hade nästan glömt att se sig omkring. Det var så skumt och dystert. Nästan beklämmande.

Då plötsligt är där en öppen plats mellan husen.

De stå där på varje sida som svarta silhuetter mot en himmel så blå, att man tycker det är i en dröm, man ser dem.

Och som framsprungen ur det drömligt blå, lyser en kyrkas torn alldeles bländande vita. —

Hon tar Åke i armen.

— Se — se! Så underbart vackert! —

— Jahå, — det är Sacré Cœur, säger han helt likgiltigt. Så försvinner synen igen bakom grå hus.

Efter en tid far hon ensam ditupp. Det är en klar, solig förmiddag. Hon har sin skissbok med. Det är Sacré Cœur hon skall rita.

Men när hon väl kommer dit, är det inte det-samma. Visst är kyrkan vacker däruppe med den spåda grönskan omkring. Men inte sådan som hon gått och tänkt sig den. Det är något glatt, banalt över det hela. Hon mister lusten att ta till pennan och letar sig ned mot Place Pigalle, där hon tar den underjordiska och åker tillbaka till Montparnasse igen.

Om några dagar börjar hon på Academie de la grande Chaumiére. Namnet imponerar en smula på henne. Men själva skolan imponerar inte fullt så mycket. Hon beslutar sig för att rita croquis, och blir hänvisad till en sal i bottenvåningen, där det sitter en massa människor beväpnade med ritblock och pennor. De stirra mot en liten estrad, där modellen står med uppåtsträckta armar och vänder ryggen till. Salen verkar särdeles enkel och lite skräpig. Längst fram vid estraden ha ett par herrar råkat i dispyt.

— Den där ställningen ger ju ingenting. Den är livlös.

— Det är bara för ni inte gitter se. — Ryggens muskler — allt! Den är i mitt tycke briljant.

— Hon kommer bättre till sin rätt framifrån.

— Som ni behagar. Om tjugo minuter har ni rätt att säga till. Då blir det ju ny pose.

De tycks vara tongivande, de båda. Modellen ser på dem, som om hon väntat order, då de tjugo minuterna gått.

Den, som pläderat för hennes ryggmuskler, gör en gest mot sin antagonist som ville han säga: — Varsågod och bestäml Nu är det er tur.

Och den andre ger sina order.

— Hitåt. — Böj överkroppen bakåt lite.

— Så. — Nej, inte den armställningen. Stöd mot väggen med handen. — Andra armen utåt. — Comme ça. — Det är bra.

Den förste småler ironiskt, och lägger ostentativt undan sitt block. Han vänder sig om och betraktar road alla de andra, som arbeta. Hans blick säger tydligare än ord:

— Kan ni verkligen öda bort tiden med att rita det här? Då måtte ni vara större hönshjärnor, än jag hade trott!

Någonstans borta i salen säger en röst lågmält:
— Den där linjen vid knät, titta — den är maka-
lös. Och en annan svarar:

— Ja, det säger jag alltid, att det är ett nöje att
arbeta, de dagarna Claire står modell. — Men
Gud bevara oss för Ninette. — Vad ska de med
henne till! — En benget med hängande axlar och
och armar som båtlinor.

— Ja, och hennes höfter sen! — Hon är ett
elände. — —

Lola sitter där bland de andra och ritar. När
någon talar, lyssnar hon, för att höra vilket språk
det är. Här är en rentav babylonisk språkföbist-
ring.

Franska, engelska, ryska, svenska, danska,
italienska och så ett halvt dussin språksorter och
dialekter till.

Alldeles intill henne sitter ett par ynglingar
och tala med varandra på bruten och dålig franska.
Hon förstår, att de måtte vara tyskar. — Tyskar-
na är nämligen de enda, som inte använda sitt eget
språk. De sitta som blyga, försynta gäster i ett
stort, främmande hus, och anstränga sig att ta se-
den dit de kommit.

Ett par norrmän framför henne tala högt, och

i en ton som om de ägt hela Paris. De granska varandras teckningar, och Lola råkar kasta blicken på den enes block. Modellen finns där nog, men hon har passerat konstnärens hjärna, innan hon kom på papperet. Så nu är hon mindre lik en människa. Istället ser hon ut som en söndrig kloss ur en bygglåda.

— Det maa jeg sige: — Jeg mangler uttryk for min begeistring for dette.

— Jeg kan ikke andet en lykønskel

Klossens skapare försöker förgäves anlägga ett uttryck av klädsam anspråkslöshet.

— Maaske det ikke er saa galt! säger han.

*

Dagarna gå.

Åke Relling har rest hem igen. Men Lola behöver inte vara ensam för det. Där finns så gott om svenskar i Montparnasse, och hon känner redan flera av dem.

Den förste, hon blev bekant med, var Merkenfelt, porträttmålaren. Han heter inte så, men alla kalla honom bara Merkenfelt. Hans riktiga namn användes aldrig. Lola har frågat de andra, hur han fått det namnet. De veta det inte. Eller

också bry de sig inte om att tala om det. Småle bara och säga:

— Å, det är väl en eller annan liten historia.

Han är äldre än de andra. Och mot alla nykomlingar tar han sig en litet beskyddande ton. Men det är ingenting ont i det.

Merkenfelt är på det hela taget en mycket snäll och beskedlig människa. Det veta de allesammans och uppskatta honom därefter. Han är lite fåfäng och tycker om skvaller. Men det är ju ingenting att fästa sig vid.

Lola sitter på Lavenue en kväll med honom och de andra. Man dricker en bock och diskuterar de frånvarande vännerna.

Så säger någon:

— Var håller prinsen av Arkadien hus? Han har inte syntts till på länge.

Merkenfelt skrattar.

— Han har fått en ny modell kanske. Då brukar han försvinna på ett par veckor.

— Vem är prinsen av Arkadien?

— Å, det är en konstig knopp. Den kommer ni nog att träffa på. Men jag råder er från början, lilla Ek — — —

— Seså, gamla tant Merkenfelt, bry dig inte

om att preparera flickungen! — Dina råd har hon ingen glädje av.

Merkenfelt ser lite stött ut. Han tycker om att ge råd. Det är nu en gång hans lilla specialité.

Inifrån matsalen hörs musiken. Enkel, vanlig kafémusik. En foxtrot — därpå en liten sentimental melodi ur någon operett, och så en foxtrot igen.

Man tiger och röker.

— Garçon, un bock! Et des allumettes, s'il vous plait!

Det blir tyst igen en stund. — —

— Tänk, prinsen av Arkadien kan inte ett ord franska den dag i dag är!

— Hur bär han sig då åt?

— Han säger 'bock' bara. Och när han äter, så tecknar han åt vaktmästarna.

— Var äter han?

— Baty, förstås. — Han berättade för mig en dag, att han tänkt äta köttbullar. Där satt en vid samma bord, som åt det, och han tyckte det såg gott ut. Det var tomatsås på dom. — Så kallade han på Antoine, — eller Octave och ritade något runt på ett papper.

— Oui, monsieur! Det skulle komma med

samma. — Nå, det kom och befanns vara — sniglar. — Han skämdes, så han åt upp dom. Se'n gick han och skaffade sig ett fransk—svenskt lexikon, och numera översätter han alltid mat-sedeln först. — Man blir mättare på det viset, säger han.

— Ja, han förnekar sig då aldrig.

— Det är bara hans begåvning, som tycks obefintlig.

— Ja, den är rätt skral. Men det tar han visst ganska lätt. — Huvudsaken är, att man är människa, som han säger.

Lola sitter tyst och hör på de andra. Det är så skönt att slippa höra sin egen röst.

Hennes tankar vila sig. Det är inte längre något, som plågar och gnager. Allt det där är så långt borta. Flera dagsresors avstånd. Allt, som omger henne, är nytt. Nya människor, nya talesätt och själva staden själva luften, är läke-dom.

*

Den lille svartmuskige kapellmästaren på La-venue får det infallet att visa, att han kan spela annat än foxtrot och operettmelodier. Och så låter han kapellet spela Moskowskys Serenata.—

Det är ett berömvärt infall av den lille kapellmästaren. Publiken kommer helt säkert att uppskatta det.

— Inte kan *han* veta, att det i kaféet därutanför sitter någon, som rest hit för att undkomma sina tankar och sorger. Inte kan han veta, att just denna serenata är så intimt förbunden med detta, som hon sökt fly bort ifrån, — att hon nu känner det, som om man stuckit ett glödgat järn in i hjärtat på henne och vridit om det.

Han spelar helt lugnt vidare i ljuv omedvetenhet om allt detta. Då och då sträcker han sig på tå och kastar en svärmisk blick ur sina bruna ögon på väggen mitt emot. Där sitter nämligen en spegel. — Men den sitter så olycksaligt högt upp, och han är så liten. — Han måste stå på tå för att få något tillfälle till självrannsakan.

*

Under tiden går det någon uppför Boulevard du Montparnasse. Hon ser stelt framför sig och mumlar:

— Jag sätter aldrig min fot på Lavenue mer! Aldrig. — Allt vad dessa veckor byggt upp, har blivit förstört nu. — Är det också ett sätt att spe-

la sådant på ett kafé, där luften är tjock av rök och prat? Så smaklöst! — Så — så infernaliskt dumt! — Nu är det förstört för mig. Åtminstone för flera dar framåt.

— Sen blir det att börja om från början. — —

— Och så börjar hon om från början. — — —

Somliga dagar går hon bara och driver omkring utan mål. Andra dagar går hon på Academie Chaumiére. — Det är som det faller sig. Hon tänker inte tillbaka. Hon går med ögon, öron och alla sinnen öppna för det närvarande. För det som varit, finns där inte plats. Det är bara ibland, — på nätterna, — som det dyker upp igen i hennes drömmar.

*

Hon sitter i croquis-salen och ritar. Det är Ninette i dag. — De hade rätt — hon är verkligen omöjlig. Slank, och lång och utan former. Hon påminner svagt om en metmask, där hon står. — Men hon har ett så lustigt litet ansikte. Och hon är rolig, utan att veta om det.

Då kvarts-pausen kommer, och hon får vila sig, drar hon på sig sin lilla korta, vida dräktkap-

pa. Den går nätt och jämt till midjan. — Och så de långa, nakna benen nedanför. — Hon tar upp ett stycke kaka och börjar äta. Hon njuter av tillvaron, det ser man på henne. — Hon har så små fordringar. Bara hon får vila en stund och äta av kakan, så känner hon sig nöjd.

Men — naturligtvis kommer där en orm i hennes paradiset.

Den kommer i form av en bred, kavat gumma. Ordningens upprätthållare på platsen.

— Det är förbjudet att äta härinnet

Detta eviga 'c'est defendu', som alltid ramlar en på näsan, när man har som trevligast.

— Mais, pourquoi?

— C'est defendu. — C'est defendu. —

Hårt och obevekligt.

Det finns bara två saker att välja på. Antingen resignera och lägga undan den stora biten som är kvar, eller också blixtnabbt stoppa den i munnen hel och hållen och riskera att sätta den i halssenen.

Ninette överväger under en halv sekund, Så åker kakbiten in i munnen. Hon försöker med förtvivlans mod att få igen läpparna om den, och det lyckas.

Men hennes ansikte liknar en gasboll, som när som helst kan spricka sönder.

Hon tuggar ännu, då hon drar av sig kappan och kliver upp på estraden igen. — —

Lolas uppmärksamhet har plötsligt fått ett nytt föremål.

Det är en ung man som kommer in. Han tränger sig respektlöst fram mellan ritblock och stolar, medan han ser efter en ledig plats.

Det är något stolt och obändigt över honom, där han kommer.

Lola tycker själv, att det är löjligt, men den tanken kommer för henne ändå:

Han ser ut som en ung viking. — — Tänk om han är svensk!

Hon småler åt sina funderingar.

— Vad jag är dum. — Vårfor skulle han just vara svensk? — Nej, han är nog snarare engelsman eller amerikan. Det syns på hans uppträdande. En svensk kommer aldrig in på en offentlig lokal med den där minen, som säger: 'Vad kostar rasket'.

— Och Gudskelov för det, förresten. Troligtvis är han amerikan. —

Han har fått stolen alldeles till vänster om hen-

ne. — Nåja, där fanns ju ingen stol, men han flyttade dit en. Den, som satt närmast, måste maka åt sig.

Naturligtvis stöter han till henne ett par gånger, medan han ordnar för sig.

— Pardon!

Så börjar han rita. — Lola arbetar febrilt med att ge Ninette de former, som naturen nekat henne. — Ett par gånger tycker hon sig märka, att hennes granne fixerar henne. Han har vänt sig allt mer och mer åt sidan, där hon sitter.

Hon ser upp.

— Jo, minsann! Sitter han inte där och ritar av henne.

Han skrattar utan spår till genans, då han märker, att hon upptäckt det.

— Elle est si maigre, säger han nonchalant med en gest mot Ninette, och fortsätter.

Han ritar av vem han vill, utan att be om lov till det.

— Snart ger han mig väl order att sitta stilla också, tänker hon. Men det behövs tydligen inte. I stället säger han, alltjämt med blicken på sin teckning:

— Vous êtes anglaise, — n'est ce pas?

— Non, je suis suédoise.

— Åh, tusan!

Han sänker ritblocket och ser på henne i oförställd förvåning. Hon är nästan lika förvånad som han.

— Jag trodde ni var amerikan, säger hon.

— Hur kunde ni tro det?

— Jag vet inte. Jag tyckte ni verkade lite för självsäker för att kunna vara svensk.

— Såå? — Det var ju mycket smickrande.

Han räcker henne teckningen. Under den står 'Erik Thore', med stora, barnsliga bokstäver.

Hon vet inte, om det skall vara en avsiktlig presentation. Antagligen är det så.

— Ska detta vara jag?

— Ja, visst. Ser ni inte hur likt det är?

— Nej, vet ni vad. Det är ju ögon som på en kines, — och sådan potatisnäsa har jag väl ändå inte?

— Näsan tittade jag verkligen inte så noga på. Men ögonen och munnen är lika. — Skriv nu på det!

— Vad ska jag skriva?

— Vem det föreställer förstås.

Lola tar teckningen och skriver över den:

— »Ung svenska i Montparnasse.» — Därpå lämnar hon den tillbaka.

Han ser på vad hon skrivit:

— Nej, nu var ni kymig!

— Ja, men ni bad ju ?

— Om ert namn.

— Jag heter Lola Ek.

— Vill ni inte skriva det?

— Ska jag inregistreras, då? — Det verkar som om ni vore samlare.

— Jaså, tycker ni det. — Ja, som ni vill. Jag kan skriva upp det själv.

— Har ni verkligen så dåligt minne?

— Nej. Men jag gör det ändå. Därför att det roar mig.

Genom Lolas huvud far en tanke.

— Honom skulle jag vilja råka i riktigt gräl med en gång. — Tänk så goda vänner vi skulle kunna bli efteråt!

Han har lagt ihop sitt block och stoppat pennan i fickan.

— Tänker ni sitta kvar länge?

— Jag vet inte. Hur så?

— Jag väntar på er, för att få sällskap härifrån.

Hon skulle haft lust att sitta där en hel timma, bara för att retas med honom. Men det är så kvavt och tråkigt inne, — och utanför skiner solen. — — —

Fem minuter senare komma de framåt Boulevard du Montparnasse. Utanför Rotonde sitter Merkenfelt. Han börjar hojta och vifta, när han får se dem.

— Vi går väl dit?

— Ja, varför inte?

Redan på långt håll skriker Merkenfelt:

— Nej, titta på senaste skandalen! Jag tackar jag! — Lilla Ek och prinsen av Arkadien! — Jo, det är snygga barn Gud har!

*

— Jaså, detta är alltså prinsen av Arkadien. — Han som äter sniglar, när han vill ha köttbullar. Han som säger att huvudsaken är att vara människa. Och han som — — — —

— Ja, nog pratas det om honom alltid. — Men de ha överdrivit åtskilligt. Om inte annat så det där om franskan. Något kan han ju ändå. — Vous êtes anglaise, n'est-ce-pas? — Visst kan han något!

— Men namnet, han fått, är passande. — Prinsen av Arkadien. — Att hon inte förstått med samma, att det var han! Det borde hon ha gjort. Så måste man se ut, när vännerna och kamraterna kan finna på att ge en ett sådant namn. — Lång och ljushårig med skrattande blå ögon och en min och hållning, som säger:

— Här kommer jag! — Prinsen av Arkadien!

*

Lola har fått sin önskan uppfylld. De ha verkligen råkat i gräl. Om vad? — Om ingenting, — någon liten bagatell utan värde. De sitta en kväll på *du Dôme* tillsammans med de andra. Och så säger han något, — hon minns inte vad. Hon opponerar sig i onödigt stridslysten ton. — Hans sätt irriterar henne ibland. Det förefaller, som om han kände sig oändligt överlägsen både henne och de andra.

Han blir het och ger igen.

Och för att vara konsekvent ger hon sju för tu.

Hon har nästan aldrig sett en människa så blixtrande ond. En åder sväller opp vid tinningen på honom, och ögonen stå alldeles stela.

I det ögonblicket tackar hon försynen, som skapt henne till kvinna.

— Vore jag en man, så sloge han ihjäl mig! tänker hon.

Han reser sig och går, sedan han slängt ur sig ett: — Man skulle aldrig resonera med fruntimmer!

Och hon sitter där med de andra och skrattar, för att dölja hur upprörd hon i själva verket är.

— Dunk — dunk — dunk, säger det högt uppe i halsen. —

De ha alltså råkat i gräl. — Men — — — Den där förträffliga vänskapen, hon trott skulle bli följden, den låter inte höra av sig.

Prinsen av Arkadien tycks vara oförsonlig. — Han undviker henne på ett i ögonen fallande sätt. Och är det några av kamraterna, som försöker medla, så bli de skymfligt avvisade.

— Tala inte om det! Jag ger tusan i det, — bara jag slipper se den där människan mer! —

De första dagarna njuter Lola av situationen. Den är så ovan och så spännande.

— Här i Montparnasse går det omkring en människa som hatar mig. — Vore jag karl, skulle han slå ihjäl mig! . . . Men hur det är, så känns det lite tråkigt i längden. — Det är tomt efter

prinsen av Arkadien. Hon saknar hans glada, pojktaktiga skratt och hans tokiga påhitt och historier. De andra är så stillsamma. — Ingen är som han.

När hon någon gång möter honom ute, så hälsar han förstås. Men oändligt stelt. Han bevärdigar henne inte med en blick.

Efteråt känner hon allt, att det sticker till i hjärttrakten. Hon är besviken. — Skall vi då aldrig bli vänner igen?

*

Hon blir bjuden till Merkenfelt på en ateljéfest. Hans fru är en liten f. d. modell, så hon kan konsten att göra det glatt i dylika fall. — Det är hon som tigt sig till att få ha festen. Vid sådana tillfällen lever hon upp på nytt. Det är som i gångna dagar. — Annars sitter hon hemma och vänder sina gamla klänningar och har tråkigt.

Lola vet att Erik Thore är bjuden. Men han kommer säkert inte. — 'Den där människan' kommer ju, och då så

Men ändå känner hon sig nervös, när hon går dit. — Kanske ändå — — —! Prinsen av Arkadien går ogärna miste om en ateljéfest.

Allesammans har kommit, — men inte han.

— Vem väntar vi på? undrar lilla frun.

— Thore, svarar Merkenfelt. — Men han kommer nog inte — (det sista med en snabb blick på Lola).

Hon vet det. Han kommer inte. Och det är bara, för att han vet, att hon är där! — — —

Man har ätit och låtit sig väl smaka. Överallt, — på bord och hyllor stå groggar och likörglas. Här och var ryker det från en undanlagd cigarrett.

En av målarna, en skåningapåg, sitter i ett hörn och spelar dragspel.

Några dansa.

Merkenfelts lilla fru har flugit upp på bordet och sitter där och spelar kam. Hennes ben synas ett stycke över knät.

Lola är nog den enda, som inte finner tillställningen riktigt lyckad. — Hon har dansat och skrattat och gastat med de andra. Men ändå. — Allt är inte som det ska vara. — *Han* har inte kommit, — bara för hon är här.

Hon har gått ut i den lilla tamburen ett ögonblick. Det är så hett därinne.

— Där är någon, som går i trappan. Hon lägger örat intill dörren och lyssnar.

— Tänk om — — — i alla fall! — Men nej.
Det är ju idiotiskt att tro något sådant.

Då knacker det. Och som hon är närmast till hands, så öppnar hon.

— Det är han! — Det är han! —

Han kommer in i tamburen. Hon har tagit ett steg bakåt och står bara och stirrar på honom. Hon biter sig i läppen. Hon ser ut som en barnunge, som väntar på bannor.

Han ser inte längre så förskräckligt ond ut.

Nu småler han till och med. Han hänger upp hatten och tar ett steg emot henne.

— Nu kommer det! tänker hon.

— Antingen slår han ihjäl mig, eller också —
vet jag inte *vad* han gör! — — —

Han slår inte ihjäl henne. I stället tar han henne om huvudet och kysser henne. — Så säger han:

— Ja, du *är* ett troll! Det vet jag. Men det kvittar. Jag får ta risken.

Hon är så häpen, att hon kippar efter luft. Men på samma gång är hon så glad, så glad. Tänk att han kom ändå!

Hon slår armarna om hans hals.

— Kära, kära, kära prinsen av Arkadien!

Det är allt, hon får fram. — Så går de tillsammans in i ateljén.

Där häver man opp formliga indiantjut av glädje, när de komma. Och allesammans måste höja en bågare, för att de blivit försonade igen.

Det blir rätt många bågare till slut. Men det gör ingenting.

Skåningen spelar och värdinnan blåser på kam. De andra väsnas efter förmåga. Huvudsaken är ju att man har roligt. Och det har man.

*

Lola är inte rädd för Lavenue längre. Den lille kapellmästarens utsvävningar i den högre stilen bekymrar henne inte ett dyft. Det är bara, när han spelar den där serenatan, som hon måste ta Eriks hand för att känna sig trygg.

Då suckar Merkenfelt vanligen och säger:

— Den kärleken, den kärleken!

Och det tycker hon, han kunnat låta bli. — Varför? — säg det! — Man kanske alltid känner ett visst obehag, när andra fingra på ens egna anlägenheter.

Prinsen av Arkadien säger aldrig något, som

gör henne ledsen. — Jo, en gång har han verkligen gjort det.

— Dockungel! sade han. — Hon bad honom att aldrig mera kalla henne så, och det har han också låtit bli. Lola har förkortat hans namn. Hon säger bara 'prinsen' numera. När hon kommer in på något kafé och ser några medlemmar av klicken där, så säger hon:

— Är inte prinsen här? — Har inte prinsen syntts till? — — — —

Det är helt naturligt, att hon fått heta prinsessan. Och som namnet ju är vackert nog, opponerar hon sig inte.

I Montparnasse talar man överhuvudtaget endast om dem som 'prinsparet'.

Och när de inte är närvarande, ler man smått skeptiskt och säger:

— Undrar just hur länge den idyllen kan vara — hon blir nog ganska snart ex-prinsessa. — Thore är lite svag för ombyte. —

*

Men underligt nog tycks idyllen få en lång levnad. Man får förklara det bäst man kan. Det är tydligen ett fall, då man får tala om själarnas sympati.

Prinsen och prinsessan syns inte så ofta till i Montparnasse. De äta sin middag än här och än där.

— Man är väl inte i Paris bara för att se svenskar! säger prinsen. Och hon ger honom rätt.

Ibland sitta de på någon liten restaurang nere vid de stora boulevarderna. — Det är skönt att slippa se Baty's eviga sågspångsgolv. Och ibland ta de sin kosa upp till Montmartre, — Menier eller något annat ställe.

De fara samvetsgrant över nattkaféerna, men de falla inte Lola i smaken.

— Det är precis som om man vore absolut tvungen att ha roligt där, säger hon. — Därför har man oftast tråkigt.

När hon får se Chat noir's lilla källarsal, blir hon häpen.

— Jag har hört talas om Chat noir så mycket. — men jag hade aldrig trott, att det såg ut så.

— Nej, man föreställer sig det onekligen en liten smula pampigare.

— Ja, vet du vad — Bänkarna är ju omålade och utan ryggstöd.

Han skrattar.

— Snyggt men inte pråligt. — Huvudsaken är

att man roar sig. Det betyder mer, än att man sitter bekvämt.

En liten, ovanligt rörlig herre far omkring som en tätting. Ibland är han uppe på den lilla scenen och ibland nere hos publiken. Och hela tiden pratar han. Hans svada är outtömlig. — Varenda en, som kommer, får sig en liten snärt.

— Det finns en del, som leva på att säga elakheter.

Men han gör det på ett så älskvärt sätt, att man inte kan bli förargad på honom. Det är bara en, som tar humör. — En äldre, flintskallig herre av genuin småborgartyp. När han kommer, blir han nämligen mottagen av ett:

— Nej, se, välkommen! Ni var det enda som fattades oss. — Vi har allting på det här stället utom just — en lärkspegel. Den gamla herrn blir utom sig:

— Håll upp med era oförskämdheter, annars klagar jag för er direktör.

Den elake ler: — Vänta ett ögonblick, monsieur! Jag ska genast hämta honom.

Direktören kommer.

— Herr Direktör! Den där karl'n har förolämpat mig!

Direktören höjer blicken mot skyarna. — Oh, monsieur! Jag ber er tro att det gör mig gräns-löst ont! — Men ser ni, han har den ovanan att alltid skämta med de andefattiga. — — —

— Ça-y-est! —

Den gamle herrn knyter händerna. Han tuggar en lång stund utan att få fram ett ljud. Så säger han:

— Vad ska jag göra, — när ni också håller med honom! Ni är lika fräck som han! — Vad ska jag då kunna säga och göra!

Den elake ser vädjande på direktörn och säger oskuldsfullt:

— Han undrar vad han ska säga och göra. — Finns det inte någon handbok för idioter?

Då är den flintskallige herrns tålmod slut. Han rusar på dörren. Publiken jublar. Och den elake fortsätter oförfärat att gå lös på nya offer.

Man vrider sig av skratt bara han öppnar munnen. Hans succès är obestriddig. — —

Då de gå därifrån, säger Lola:

— Vet du, att ett slag tyckte jag riktigt synd om den där gamla herrn. När han gick, såg han ut, som om han skulle få slag, så rödblå var han.

Erik skrattar:

— Jag är nästan alldeles säker på, att jag vet, vart han tog vägen.

— Vad menar du?

— Jag menar att så fort han kommit ut, gick han runt till sceningången.

— Vad skulle han där att göra?

— Hämta sitt gage för kvällen.

Lola måste skratta hon med.

Det hade hon aldrig listat ut på egen hand.

— Är du säker på det?

— Ja, så gott som. Det är så vanligt med sådana där tricks. — Märkte du inte, hur förtjust publiken blev efter det? — — — — —

De gå förbi Le néant.

— Betyder inte det »Det tomma intet»? — Vad är det här för ett ställe?

— En liten varieté, obetydligt större än Chat noir.

— Ska vi gå dit en kväll?

— Jag vet inte. Man har tagit till specialité att göra skoj med döden. Och det finns ju dock saker och ting, som inte bör klåfingras på.

Lola nickar. — Det är smaklöst, tycker jag. — Hon läser vad där står över ingången:

- Livet är en elakhet, som döden gottgör. — —
— Trot du det är sant, Erik?
— Äsch, prat! svarar han otåligt.
— Kanske det är sant ändå, tänker hon.

*

Prinsen av Arkadien har en liten trevlig ateljé med kök till. Där bruka de koka kaffe ibland om dagarna.

— När vi gifter oss, ska vi åtminstone ha ett rum utom ateljén, säger han en dag.

— När vi gifter oss? — —

— Ja.

— Tror du att vi kommer att göra det då?

— Det är klart. Varför skulle vi inte det?

— Nej, varför skulle vi inte det?

Hon blir tyst.

— Så enkelt är det alltså, när den riktiga kärleken kommer. Då är man inte rädd för konsekvenserna. — Lilla Mamma, nu först ser jag hur rätt du hade! — Det kommer någon man för att hålla av och så — — —. Så gifter man sig. — Tänk, — så enkelt är det! — — —

*

Hon sitter uppe i hans ateljé en dag. Mitt emot henne sitter han, sysselsatt med att rulla cigaretter.

— Det är så bra att ha många i ordning, säger han.

— Erik, jag har något att tala med dig om.

— Såå!

— Ja, jag har tänkt på det flera gånger, men så har det kommit annat emellan. — Det är något, som hänt för mycket längesen. — Ja, — det vill säga, — ingen lång tid har gått, men det känns ändå som det vore längesen.

— Har det hänt här, — i Paris?

— Nej, då. Innan jag for hit. — Det var egentligen därför jag reste.

— Ja, men Lola, hör på ett slag. Du behöver inte tala om något, som du inte ville tala om. — Jag förstår ungefär vad det är. Men ser du, sådant där har vi vuxit ifrån. — Vi varken avlägger räkenskap eller fordrar någon.

— Ja, men Erik, det här *vill* jag tala om, för det är något, jag inte förstår själv. Du får hjälpa mig att förstå det. —

Jag träffade en gång en man, som jag gick och trodde att jag var gränslöst förälskad i. Han

hade något hos sig, något egendomligt, ofattligt — jag kan inte förklara, hur det var. Men just detta var det, jag tyckte om hos honom. Just detta beundrade och tillbad jag, — naiv och barnslig som jag var. Så en dag fick jag veta, vari allt det ofattbara bestod. — Han var inte — — — han var inte lik andra människor, — du förstår, — han var inte — klok.

— Hur fick du veta det?

— Folk sa det, — allmänt. Jag hörde det ute i staden.

— Märkte du ingenting själv?

— Nej. — Han hade förstås ett besynnerligt lynne ibland. Men jag tänkte aldrig på, att det kunde vara sjukligt, förrän jag hört det sägas.

— Kära Lola, jag tvivlar inte alls på, att det kan ha varit sant. Men jag vill bara påpeka för dig att det ordet 'klok' är lite vanskligt. — Vem är klok — och vem är inte klok? — En absolut vanlig, sunt utvecklad människa, den är — klok. Det är den måttstock, vi ha att gå efter.

Men så finns det ju folk, som fått lite mer i hjärnan, — överbegåvade människor, så att säga. De håller inte måttet precis, — eftersom de går över

det. — Men är det inte lite hårt att avfärda dem med epitetet galen, ändå?

— Jo, Hannes, det har du rätt i.

Erik lägger ner den påbörjade cigaretten. Han småler svagt:

— Jaså, han hette Hannes? —

Hon nickar utan att se upp. Det där namnet gled över hennes läppar alldeles omedvetet. Men det har blivit sagt ändå. Det har blivit sagt. Det finns kvar i rummet. Hon kan inte bli det kvitt. —

Hon ser ett blekt ansikte med ett par ögon. — De äro så mörka, men de lysa ändå. Det är mot henne de lysa. Och en röst säger:

— Lov mig en sak, Lola. — Du får aldrig överge mig! — — — —

Hon rusar upp som i ångest:

— Erik, Erik, låt oss gå härifrån! — Ut — vart som helst! — — — —

*

Så sitta de utanför Rotonde igen. De säga alltid: — Vi går inte på Rotonde. Alla de andra kaféerna är bättre. Men ändå hamna de oftast där.

Träden stå sommargröna, och solen skiner från en djupblå himmel med små bomullstussmoln.

En fruktmånglare drar förbi med sin kärra. Där är kokosnötter och bananer och dadlar. Ett par stora pyramider med apelsiner sticker av mot det andra i brandgul färgglädje.

Över trottoaren drar en ström av människor. Folk av alla slag. Småväxta, prydliga gentlemen sida vid sida med tiggare och gatusångare. En poilu går förbi med sin toppiga mössa på nacken.

Han visslar glatt och obekymrat. Den ena rockärmen hänger slak och tom utefter sidan. — Några små damer med kjolar till knät trippa fram. I deras vitputrade ansikten lyser munnen röd som ett litet hjärta. På gatan kommer en blomsterförsäljerska. Hon rullar sitt stånd framför sig tryggt och lugnt. — En snigel, som bär sitt hus med sig. Det förefaller, som om hon gått igenom en målares hela färgförråd och klämt ut en stor klick ur varje tub för att göra sin kärra till en fröjd för ögat. — Skära rosor, röda tulpaner, vita narcisser, klarblå pärlhyacinter — allt finns där. Hon har all anledning i världen att vara nöjd. Kommersen skall säkert gå.

— — Utanför Rotonde är där inte så mycket folk ännu. De flesta borden stå tomma.

Ett par polacker sitta tysta och förmiddagsslöa

och stirra rakt fram. Borta vid glasväggen sitter negressen, som envisas med att vilja vara vit. Svettdropparna pärla fram genom det tjocka lagret av skär fettsmink på hennes ansikte. Gång på gång drar hon fram en fickspegel och lägger på ett nytt puderlager över den lilla platta näsan. — Det hjälper inte mycket. — Är man född svart, så är det inte så lätt att bli vit. — Hennes stora bruna ögon ha ett oändligt tragiskt uttryck. Och de ljusblå ögonvitorna svära emot den konstgjorda ansiktsfärgen. Hon vet det nog. Hon har insett att hennes strävan är hopplös, men ändå, — ändå — —!

Ingen ur klicken syns till idag. Så prinsparet kan få meditera i fred och ro för sig själva.

— Du förstår, säger han, — har man något lik i lasten, som tynger båten, så lägger man av det. Konstigare är det inte. — Jag har kastat många lik överbord i mina dar. — Man måste det. Av ren självbevarelsedrift.

— Vet du, Erik, jag tror knappast jag har något lik i min last längre. Det har glidit av, utan att jag märkt det.

— Där ser du. — Det är Paris, du har att tacka för det.

H A N ~~~~~

— Och dig!

— Kanske också mig, — till en del.

— Ja, utan Prinsen av Arkadien hade jag inte blivit den jag nu är. Det känns, som om jag kommit till världen alldeles nyss.

— Och så är du ändå förfärligt gammal, när man tittar efter i ditt pass! Hela tjugotre år! Stackars lilla prinsessan! Mätte hon inte digna under ålderns börda!

— Ja, det är fara värt. — Och du själv då? Du är visst tjuugoåttå. Snart mogen för ålderdomshemmet, eller hur?

— Ja, jag är lastgammal.

*

Så kommer Merkenfelt. Han har väderkorn på bekanta, så honom undgår man aldrig.

— Har ni varit på Chaumiére nyss? säger han och slår sig pustande ned. — Jag tittade in där idag som hastigast — Det är ett elände där. Fast flickan är ju inte oäven. Vad är det nu hon heter?

— Claire?

— Just precis. Men en satan att vara dyr. — Femton kronor för en seance. Det är skandal. —

Där nere på Chaumière har hon på sin höjd tio. —
Men hugga för sig kan dom.

— Ska du ha modell nu?

— Ja, jag blir tvungen till det. Gumman orkar inte med det, säger hon. — Man skulle aldrig gifta sig. Hade hon inte varit min fru, så hade hon säkert orkat med. — — Men kan ni tro, — den där lilla, — Claire, — hade färgat sitt hår — alldeles brandgult, förstår ni. — Det var mig totalt omöjligt att göra en skiss av henne. De där schatteringarna formligen stack mig i ögonen. Jag förstår inte hur man kan? — Och så står hon modell! Så hela världen kan se, att hon varit brunett. Kvinnorna sakna skönhetssinne, — det är hela felet! — —

Till slut måste Merkenfelt hämta andan. — Jag vill ha en grogg, säger han. — Jag är i upplösningstillstånd. — En riktig mulatt-grogg ska jag ha!

Han får sin grogg, och han ursäktar så gärna att prinsparet gör uppbrott.

— Ska ni gå och äta på Baty?

— Nej, vi far upp till Montmarte. Till Menier.

— Jaså, Menier, — är där bra?

H A N ~~~~~

— Å ja, för all del. Inte som Baty, — men ombyte förnöjer ju.

— Ja, visst ja! Hej så länge. — Vi ses väl i kväll?

— Kanske. — — — — —

De gå. När de kommit ner för trapporna till Metro'n, rynkar Erik på näsan:

— Han verkar bläckfisk ibland, den där karlen.

— Förr vill jag minnas, du tyckte bra om honom?

— Förr, ja. Men tiderna förändras och vi med dem. — — — — —

*

— Dagarna flyga bort. Man vet inte, vart de tar vägen. Men man bekymrar sig inte om det.

Vad gör det, att tiden går, bara den går i solsken och glädje? Vad gör det, att månaderna rinna bort, — man har ju hela livet framför sig?

— Och livet leker. —

Man är i Paris. Och vid sin sida har man prinsen av Arkadien.

Vad betyder en mulen dag eller två? — Man har ju solen i alla fall. Den finns i prinsens ljusa leende. I hans glada gossaktiga stämna. I hans tusen tokiga påhitt. — —

Bara någon enstaka gång, då man sitter ensam i sitt lilla hotellrum och ser ut över de gröna trädraderna, kan det hända, att man tar sig över pannan och tänker: — Är inte allt detta bara en dröm? — En dröm, som jag kommer att vakna upp ur?

— Finns där inte bakom detta ett något, — som är verklighet? — —

Man vet så väl att det ej är värt att tala med prinsen om sådana saker. Då skulle han rycka på axlarna och säga:

— Kan du inte försöka att vara en enkel, naturlig människa och ta dagen som den kommer!

— Vad skall nu det där grubblet vara bra för?

— Huvudsaken är, att man är människa. —

— Nej, det skulle inte gå, att tala med prinsen av Arkadien om det där. — — — — —

*

Ibland kommer där en annan tanke också.

— Vad gör jag, när allt kommer omkring? — Håller jag inte som bäst på med att plöttra bort mitt liv på ingenting? — Just det, som jag var så rädd för. — Var finns livsuppgiften, som jag gick och bad om? Guds finger?

— Har den gått förbi, utan att jag sett den, eller finnes den här, — i min närhet, fast jag inte vet om det? — — —

*

Mitt i det stora Paris kommer där plötsligt över en den där känslan av att allt står stilla. Precis samma känsla, som man hade därhemma under de långa juldagarna. Mitt genom bruset i mäniskovimlet tycker man sig förnimma den stora tystnaden. Den där ängslande tystnaden, som lyssnar och väntar — Något kommer att hända! Nu, — snart, — om några minuter bara!

*

Man sitter i croquis-salen och ritar. — Plötsligt faller pennan ur handen på en. Man ser sig omkring på de andra. — Ha de då ingenting märkt. — Är det bara jag, som känner på mig att något håller på att ske — — — ?

Eller man kommer in på Café du Versailles en kväll. Man går med kamraterna upp i danssalen. Serpentinerna virvla, och det snöar konfetti. Musiken väsnas och bullrar. De dansande skratta och sjunga. Där är ett infernaliskt oväsen. Då,

mitt i larmet, känner man så tydligt hur något —
 utom eller inom en — sitter alldeles andlöst tyst
 — och lyssnar — — — —

Och tätt intill sig hör man ändå prinsens skratt.
 Högre och gladare än de andras.

Det är så underligt detta. Så oförklarligt.

*

Prinsparet har suttit på Rat mort en kväll. —
 Ett sådant där ställe, där man är så tvungen att
 ha roligt, — så man får tråkigt i stället, — som
 Lola sagt en gång.

Men det har hon glömt nu. Hela kvällen har
 varit som en saga. Och ändå ha de talat om helt
 vanliga saker. Han har berättat om sitt hem och
 sin mor.

— När man har en sådan mor som jag, måste
 man vara glad, så länge man lever, har han sagt.
 — Hon är alltid glad. Jag önskar, du fick se hen-
 ne snart — När vi blir gifta, kommer hon nog och
 hälsar på oss.

De ha talat om, hur de skall ha det. En liten
 ateljévåning bara, men den skall vara så vacker.
 — Varenda sak skall vi välja ut tillsammans.
 Det vackraste vi kan hitta.

Så har hon berättat om sitt hem. Om pappa och faster Emmelie — om hela den gamla sovande gården. Och mamma, som dog så tidigt.

Hon har berättat om trädgården, jasminhäcken och de skära pionerna, som mamma tyckte så mycket om. De är större än rosor, och så doftar det om dem av kardemumma.

Det har kommit något så innerligt i hennes ton. Hon är allt fästad vid den gamla gården. Det märker hon nu, när hon är så långt borta.

*

På natten drömmer hon. — En underlig, förvirrad dröm. Det beror på, att hon talat om allt det där.

— — Hon är i trädgården på Ekberga. Där är så fullt av blommor. Hon går omkring och plockar av de skära pionerna tills hon har famnen full.

Då kommer mamma emot henne. Lola är i drömmen inte det minsta förvånad över att se henne komma där livslevande.

— Lola-barn, jag har en present åt dig. — Kom!

— Där står Hannes Koski bredvid mamma.

— Lola tappar blommorna. Hon bara ser och ser på de där två.

Mamma småler:

— Här har du min present. Jag vet att du har önskat dig den. — Nu får du se till att hålla om den med båda händerna och bära den hela livet igenom. Det har du lovat att göra.

Han står där alldeles stilla, utan att säga ett ord. Och Lola går emot honom och lägger sina båda händer i hans. — —

— Det var ju synd med de skära pionerna, säger mamma. Men hon ser så nöjd och glad ut. —

*

Lola ligger och vrider sig i bädden. Hon kan inte somna om igen. — Den där drömmen! — Den där vanvettiga drömmen! — Den kommer sig ju av, att hon talat med prinsen om Ekberga. Men den bekymrar henne ändå.

Det är nästan ljust ute. Snart är det full dager. Om ett par timmar kommer jungfrun med hennes morgonkaffe skvalpande i en tillbringare. — Om ett par timmar är det dag igen. — — —

*

Det är dag igen.

Jungfrun sätter kaffebrickan på nattduksbordet. Så säger hon:

H A N

— Une lettre pour mademoiselle!

Och så är hon borta.

*

Lola ligger där med ett brev i handen. Ett litet blått brev.

Det innehåller endast ett par rader:

Vill du förlåta mig och komma tillbaka? Jag är mycket ensam, och jag längtar.

Hannes.

Det är allt.

Hon kramar ihop brevet i handen.

— Nej, nej, nej! säger hon. — Be mig inte om det! Begär inte för mycket av mig! — Jag är ju bara en människa! — —

Hon vet inte, vem hon talar till, men instinktivt känner hon, att den, hon ämnar orden åt, inte finns så långt borta. Han hör dem säkert, därför fortsätter hon att tala:

— Bed mig om vad som helst! Bara inte detta! Det är för svårt! — Jag kan det inte. — Jag kan inte resa härifrån! — Erik finns ju här, Erik som jag håller så mycket av. Vi ska gifta oss, han och jag. — Bed mig inte resa! — — —

Så slätar hon ut brevet och läser det än en gång.

— Jag är mycket ensam, och jag längtar.

Hon börjar gråta högt och jämrande som ett barn. Hon biter i sin näsduk och mumlar:

— Varför — varför — varför får man aldrig lov att vara lycklig?

*

Hon stiger upp och klär på sig. Så går hon ut. Hon går framåt utan mål, går, går, — utan att veta var eller varthän.

— Det är vansinne, — det är otänkbart! — Jag reser intel! —

Hon framkallar bilden av Erik för sin inre syn. Så glad, så sund och klok, — så manligt medveten. — En som är skapad till att vara lycklig och göra andra lyckliga. En prins av Arkadien. — —

— Nej, jag reser intel!

Hon grips av en längtan att få se Erik och tala med honom. Det är ju år, sedan de sist träffades! — Och så var det igår senast, — i natt, på Rat mort.

— När vi blir gifta — — — !

Har hon plötsligt blivit galen, eftersom hon ens kan tänka på att resa? — Resa bort från livet och glädjen? — Nej, nej!

— Äntligen får hon då träffa honom igen! Klockan har släpat sig fram till halv två under hennes ändlösa promenader. — Där sitter han vid ett av borden utanför du Dôme. Hennes egen prins!

— Erik, där är du ju! — Vet du, jag har längtat efter dig idag.

— Har du orkat med det? —

Han gäspar. — Det blev sent i går, — jag känner mig riktigt slak.

Han sträcker på sig.

— Vi hade det ju riktigt rart. Men de där natt-syltorna pracka alltid på en skum. Och man får sådana ohyggliga kopparslagare efter det.

Lola känner sig med ens så trött. Spänningen, som hållit henne uppe medan hon gått, ger efter nu. Hon orkar inte tänka, inte tala. Men hon har samma känsla av besvikelse, som den gången då hon återsåg Sacré Cœur uppe i Montmartre, efter att förut ha sett den i drömligt kvällsljus.

Hon ser på Erik med en trött blick.

Hade han förmått att i denna stund hålla kvar det där skimret om sin person, som gjort honom till prinsen av Arkadien, — som kommit henne att se honom genom en slöja av solsken och lycodrommar, då hade där kanske inte mer behövt

finnas något litet blått brev i hennes medvetande.

Men han kan det inte. Han är just nu ingenting annat än en helt vanlig ung man, — vardaglig, — med en anstrykning av glad banalitet.

Hennes fantasi är slapp idag. Hon orkar inte dikta till vad som fattas. — Hon kan inte trola fram prinsen av Arkadien ur Erik Thore. Allt vad hon kan göra är att sitta och se på honom och helt trött konstatera faktum.

*

Det går ett par dagar. Men det är inte som förut. Allt är förändrat.

Hon tycker, att marken bränner under hennes fötter. Hon har inte fred någonstans. Överallt, — var hon går, — ser hon några ord framför sig:

— Vill du förlåta mig och komma tillbaka?
Jag är mycket ensam — — —

Hon ser honom. Han sitter inne på sitt rum. Hans blick är fästad på dörren. Det är någon, han väntar på. Någon, som skall komma genom den dörren. — —

— Det är *mig* han väntar på! — — — —

*

Hon sitter på Lavenue — ensam med Erik.

— Vad är det med dig? säger han. — Du har blivit så besynnerlig på ett par dar.

— Har jag. — —

Hon bara ser på honom. Hela hennes blick är en stor fråga, men han märker det lyckligtvis inte.

— Vem är du? Vem?

Och svaret kommer från hennes eget inre:

— En främling. Någon, som jag mött i en dröm, och inte känner igen, när jag vaknat.

— Erik! — Hennes röst är alldeles tom, — en sådant röst som man har i sina drömmar.

— Ja?

— Jag, . . . vi få skiljas åt nu. Jag reser om ett par dagar.

— Vad i all världen menar du?

— Det jag säger. Jag kommer att resa häri-från.

— Jag förstår inte — — —. — Längtar du hem?

— Ja. Jag tror, att jag börjar längta hem.

— Men du kommer väl tillbaka?

— Nej. Jag kommer inte tillbaka mer.

— Jaså. — Hans ansikte stelnar till. — Vore det för mycket begärt att be om en förklaring.

— Nej, Erik,— jag vet att jag är skyldig dig den. Jag skall tala om alltsammans, — fast där finns inte mycket att tala om. *Han* har skrivit och bett mig komma tillbaka.

— Är det ett skäl?

— Ja, för mig. Det kanske förefaller dig lite underligt, men jag måste göra, som han ber. Jag får ingen fred annars. — Du får inte vara ond på mig för detta. — Det var inte rätt av mig att handla så mot dig. Men jag visste inte då, att jag var bunden. Jag hade lovat honom en gång att aldrig överge honom. Men det blev så svårt att hålla. Och så reste jag. — Här var det, som om jag levt upp på nytt. — Och så mötte jag dig. — Jag trodde, att jag var fri. Jag hade ju rest ifrån allt det andra. Jag hade lagt det bakom mig. — Men löften reser man inte ifrån.

— Men kära barn, du har ju själv sagt att karlen inte är klok! —

— Ja, jag har sagt det. Och du gav mig svar på det. Kommer du ihåg? — Vem är klok och vem är inte klok. — Det är ett så vanskligt ord. — Och förresten, det har ingen betydelse för mig nu.

Hon ser förbi honom ut — långt, långt bort. Han talar inte till henne. Hon skulle nog inte ha hört det ändå.

Skymningen faller allt djupare. Den är som ett blått töcken. Spårvagnarna vissla mot skenorna ute på Place de Rennes. Bilarna tuta, och det skramlar och dånar, när hästfordonen rulla förbi.

Så plötsligt blir det tyst. Så tyst som hade den stora staden därutanför blivit flyttad många mil bort.

Och i tystnaden börjar hon tala. Han vet inte, om det är till honom, hon talar. Kanske att hon helt omedvetet formar sina tankar i ord:

— — — Jag satt en gång för länge sedan på trappan därhemma och såg ut i skymningen som nu. Och då kom där över mig en känsla av förtvivlan. Jag tyckte, mitt liv var så meningslöst. Jag var så onyttig och obehövlig i världen. Då bad jag att få se Guds finger. — Visa mig något, där jag kan bli till nytta och glädje, bad jag. Om inte för många så åtminstone för några, — eller en enda! — Ge mig en livsuppgift. Om den också är aldrig så liten och obetydlig så ge mig den ändå! Jag lovar att aldrig svika den. Jag ska hålla om

den med bägge händerna, och bära den, hela livet igenom — — — —

— Jag hade bett om Guds finger, och det kom. Men jag såg det inte. — Nu först har jag fått upp ögonen för det. Och nu kan jag se klart.

Jag är född för *hans* skull.

*

— Och mig lämnar du utan vidare?

Hon vänder sig mot honom.

— Ja, Erik, jag lämnar dig. För jag vet, att du inte behöver mig. Hela världen ligger öppen för dig. Du har bara att välja, — du får allt, vad du vill ha.

Hon småler:

— Har du glömt vem du är? Prinsen av Arkadien blir aldrig ensam!

Han kallar till sig garçonen och betalar. Så göra de uppbrott. De gå sida vid sida framåt gatan. Lyktorna lysa genom trädens lövverk.

— Ja, säger han, — du gör naturligtvis, som du vill. — Men jag tror aldrig, att du blir lycklig på det.

Hon ser framför sig. Hon ser på människorna, som passera förbi, — på träden, — och husens mörka silhuetter mot den blå natthimlen.

H A N ~~~~~

Det är så överkligt alltsammans. — Som man ser människorna och husen och träden i en dunkel och oklar dröm.

Så ler hon och säger:

— Tror du, att det finns något, som heter lycka eller olycka, för den, som fått veta meningen med sitt liv? — — — — —

Han svarar ingenting, och hon väntar heller inget svar — — —

IV.

Det är någon som kommer framåt bangården på Gare du Nord. Hon har så bråttom. Hon hinner knappt stanna och vänta tills hon fått sin biljett.

Tåget skall ju inte gå på en god stund ännu. Och ändå skyndar hon sig, som om det gällt livet.

Då hon kommit in i kupén, sjunker hon inte ned på sin plats med en suck av lättnad, som tycks säga: Nu kan jag vara lugn.

Nej, hon går i stället fram och tillbaka ute i korridoren. Oron släpper henne inte.

Ett par av medpassagerarna se på henne och tänka:

— Hon måtte ha varit bra länge hemifrån, efter hon kan längta så!

— Naturligtvis är det längtan! Hennes ögon

H A N ~~~~~

äro stora och blanka. Det är en sådan oro i dem.
— Kanske förväntan också. — Visst längtar hon!

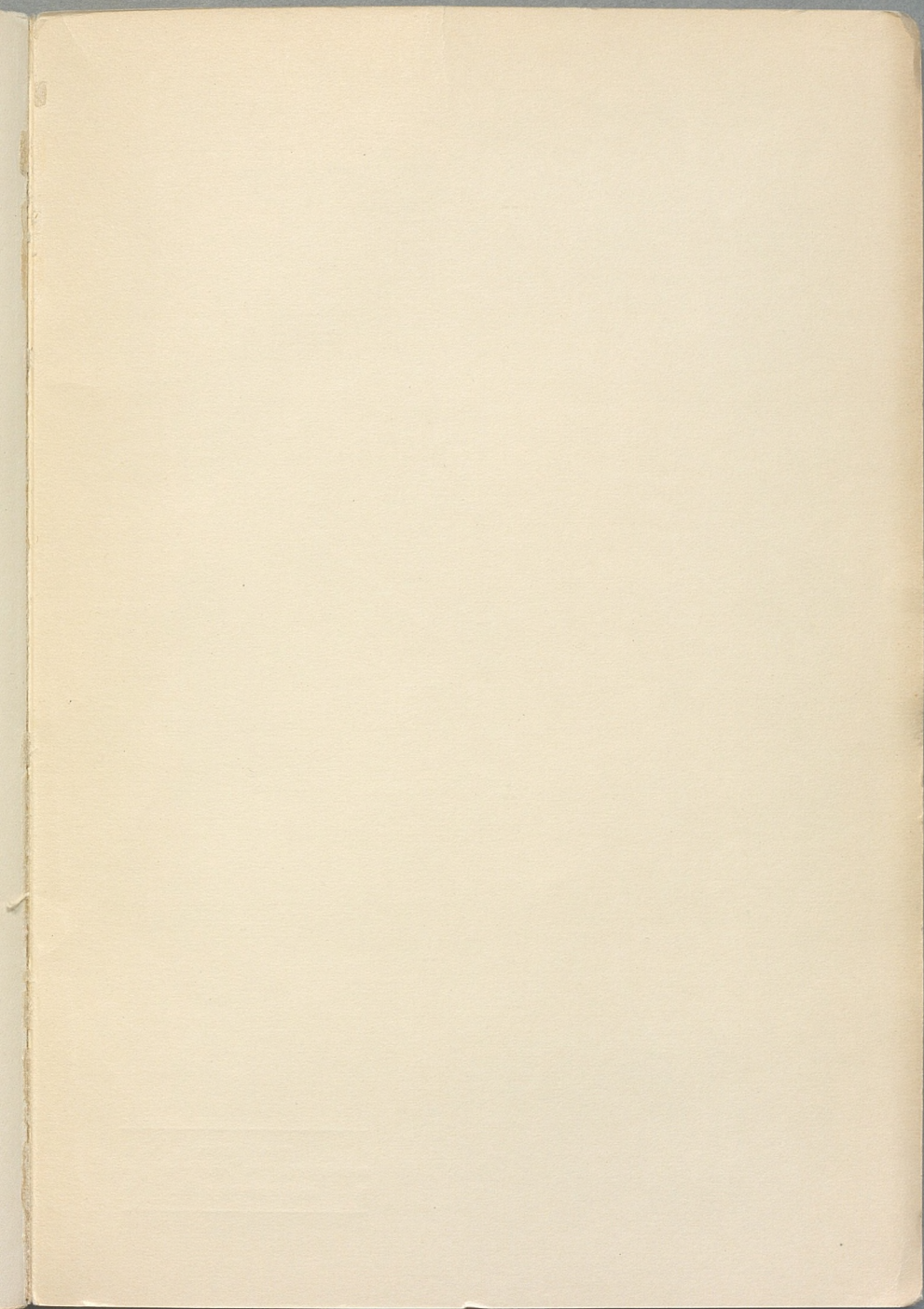
När tåget äntligen sätter sig i gång, blir hon lugnare. Hon står alldeles stilla och ser rakt fram. Och så rör hon läpparna, som om hon talade till någon.

Ord som ingen hör:

— Snälla lilla tåg, du måste gå riktigt fort! Så fort du nånsin kan!

— *Han* är ensam — — — !

— *Han* längtar — — — !

* ELANDERS *
* BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG *
* GÖTEBORG 1922. *

www.books2ebooks.eu